

Onderzoeksrapport:
Duurzaamheid in de gemeente Steenbergen

Een zoektocht naar de richting in de ambitie

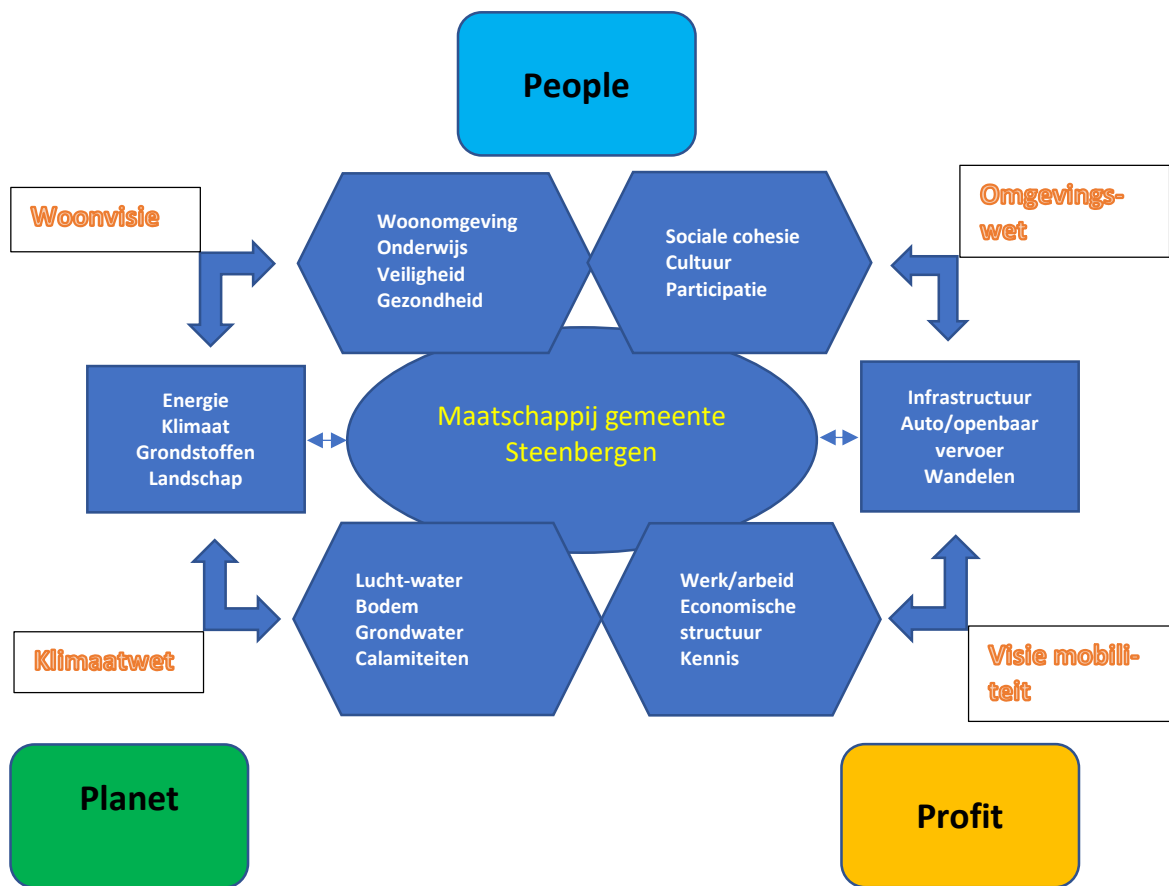
Inhoud

Rapport in het kort	3
Inleiding.....	3
Doelstelling van het onderzoek	4
Onderzoeksvragen	4
Normenkader	4
Beantwoording van de onderzoeksvragen	4
Conclusies en aanbevelingen	6
1. Inleiding	10
1.1 Aanleiding	10
1.2 Doel- en vraagstelling van het onderzoek	11
1.3 Werkwijze in vogelvucht	11
1.4 Leeswijzer.....	12
2. Stand van zaken uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018	14
2.1 SMART overzicht projecten/acties 2016-2018	14
2.2 Analyse	14
2.3 Verbeterpunten en suggesties voor het werken aan duurzaamheid	15
2.4 Samenvatting	16
3. Resultaten afgenomen interviews	18
3.1 Inleiding.....	18
3.2 Woordenwolken en analyses.....	18
3.3 Monitoring nader beschouwd	23
3.4 Verbeterpunten voor het werken aan duurzaamheid.....	25
3.5 Samenvatting	26
4. Onderzoeksvragen en normenkader, conclusies en aanbevelingen	28
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	28
4.2 Conclusies en aanbevelingen	30
Bijlagen	32
Bijlage 1. SMART overzicht projecten/acties 2016-2018 (en 2019)	33
Bijlage 2. Financiële specificaties	47
Bijlage 3. Verantwoording van het onderzoek	52
Bijlage 4. Ambtelijke reactie	55
Bijlage 5. Reactie op ambtelijk wederhoor	60
Bijlage 6. Bestuurlijke reactie.....	64
Bijlage 7. Nawoord RKC.....	66

Rapport in het kort

Inleiding

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Steenbergen is uitgewerkt in verschillende documenten¹. In deze documenten is voor een omvangrijk deel het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid beschreven. Duurzaamheid is een 'breed' begrip en kent vele definities. De gemeente Steenbergen stelt dat zij structureel en op een integrale manier werkt aan een leefbare samenleving, waarin mensen in hun basisbehoeften kunnen voorzien, zonder dat de basisbehoeften van toekomstige generaties in het gedrang komen. De gemeente verwijst daarbij naar de definitie van de commissie Brundtland², in haar rapport: 'Our common future' (1987): 'Leefbaarheid op de lange termijn kan alleen worden gewaarborgd wanneer bij alle ontwikkelingen een balans wordt gevonden tussen sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economische aspecten ('profit')'. Ook wel de drie p's genoemd. Figuur 1 toont op hoofdlijnen de samenhang tussen de drie p's, de onderwerpen en thema's die daarbij een rol spelen.

Figuur 1 Samenhang drie P's, onderwerpen en thema's

De toenemende aandacht voor duurzaamheid, de daarvoor ingezette middelen en de daarbij bereikte resultaten, waren voor de rekenkamercommissie Steenbergen (hierna: RKC), reden voor het uitvoeren van een onderzoek naar duurzaamheid in de gemeente Steenbergen.

¹ De Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012-2020, coalitieprogramma 2014-2018 en het Uitvoeringsprogramma 'Duurzaamheid 2016-2018 Gemeente Steenbergen'.

² De RKC merkt hierbij op dat de letterlijke definitie van duurzaamheid, uit het Brundtland rapport als volgt luidt: "Een ontwikkeling die tegemoetkomt aan de noden van het heden, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun behoeften te voorzien in het gedrang te brengen".

Doelstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is om de gemeenteraad op hoofdlijnen inzicht en een beoordeling te geven van het *Uitvoeringsprogramma 'Duurzaamheid 2016-2018 Gemeente Steenbergen* (hierna: uitvoeringsprogramma).

Daarnaast heeft de RKC onderzocht in welke mate de gemeente Steenbergen invulling geeft en heeft gegeven aan hetgeen in de *Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012-2020* (hierna: duurzaamheidsnota) is opgetekend. Hierbij doelen we op de strategie van het werken aan duurzaamheid: naast het zelf doen, anderen te willen stimuleren door het bevorderen van:

- Informeren;
- Inspireren;
- Motiveren;
- Reguleren;
- Faciliteren/ organiseren.

Hiervoor heeft de RKC verschillende vertegenwoordigers van externe organisaties geïnterviewd. Zij vormen een onderdeel van de sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economische aspecten ('profit'). De vertegenwoordigers hebben vanuit hun perspectief en beleving meningen, suggesties en ideeën naar voren gebracht over hoe zij het stimuleren van de gemeente ervaren. Dit heeft geleid tot verschillende interessante inzichten en uitingen.

Onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen zijn als volgt geformuleerd:

- Centrale onderzoeksvraag: *Op welke wijze voert de gemeente Steenbergen het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018 uit en in hoeverre is deze uitvoering doeltreffend en doelmatig?*
- Vier deelvragen:
 1. Wat is de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018?
 2. Zijn de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma voldoende concreet geformuleerd?
 3. In welke mate wordt de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex (GDI) effectief gebruikt?
 4. Is de gemeenteraad doormiddel van de begroting, jaarverslag of andere stukken voldoende geïnformeerd door het college, over de resultaten van het Uitvoeringsprogramma en de uitgaven ervan?

Normenkader

De resultaten van het onderzoek zijn getoetst aan vooraf gestelde normen ofwel beoordelingscriteria. Voor elke deelvraag zijn criteria opgesteld. In hoofdstuk 4.1 staat de beoordeling nader uitgewerkt.

Beantwoording van de onderzoeksvragen

Centrale onderzoeksvraag: *Op welke wijze voert de gemeente Steenbergen het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018 uit en in hoeverre is deze uitvoering doeltreffend en doelmatig?*

Beantwoording:

De gemeente voert het uitvoeringsprogramma uit aan de hand van verschillende beschreven projecten. Vanwege het ontbreken van SMART geformuleerde doelstellingen is de doeltreffendheid niet eenduidig vast te stellen. Verder is er geen inzicht in de relatie tussen inzet van middelen en de bereikte resultaten. Dit maakt dat de RKC ook geen beoordeling kan geven over doelmatigheid van het Uitvoeringsprogramma.

Beantwoording vier deelvragen:

1. Wat is de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma?

- *Uit de bestudeerde documenten en overige informatiebronnen blijkt dat de doelstellingen en ambities een logisch geheel vormen met de visie.*
- *In het algemeen ontbreekt het bij de uitvoering (de projecten/acties) aan:*
 - a. inzicht in inzet van mensen/uren en middelen*
 - b. SMART geformuleerde ambities/doelstellingen en*
 - c. streefwaarden (Kritieke Prestatie Indicatoren oftewel KPI's).*

Inzicht hierbij is ook een belangrijk vereiste voor het bepalen van een juist evenwicht tussen de benodigde arbeidscapaciteit en de te realiseren duurzaamheidswerkzaamheden. Parallel hieraan is het ook een vereiste om een sterkere en meer integrale regie op landelijke en regionale duurzaamheidsontwikkelingen te organiseren. Dit biedt bijvoorbeeld meer kansen op het verkrijgen van financiële middelen (subsidies). Doordat de doelstellingen en ambities merendeels tekstueel en kwalitatief van aard zijn, is het niet mogelijk om te beoordelen of er volledig inzicht is in de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma. Er wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma.

2. Zijn de uitgangspunten van het uitvoeringsprogramma voldoende concreet geformuleerd?

- *Doordat het ontbreekt aan SMART geformuleerde doelstellingen, is niet helemaal inzichtelijk hoe succesvol het programma is uitgevoerd.*
- *Hoewel merendeels kwalitatief van aard, wordt voldoende inzicht gegeven welke projecten/acties bijdragen aan welke onderdelen van duurzaamheid.*
- *Het uitvoeringsprogramma en de onderzochte onderliggende documenten geven duidelijk inzicht in de betrokken partijen en hun rol die zij daarbij vervullen.*

3. In welke mate wordt de GDI effectief gebruikt?

- *Gezien het feit dat de GDI niet als standaardinstrument gebruikt wordt door de medewerkers en alle afdelingen, is niet aan te geven of de tips die uit de monitor komen effect hebben.*
- *Overall scoort de gemeente Steenbergen bovengemiddeld op de GDI (6,0 versus 5,8 in vergelijking met Nederland). Maar dat is niet te danken aan het effectief gebruik van de GDI. De bovengemiddelde score wordt voor een belangrijk deel gerealiseerd door de hoge sub-score op 'Economie': Steenbergen 7,5, Nederland: 6,5. Op de sub-score 'Milieu en Energie' scoort Steenbergen 4,9 en Nederland 5,1.*
- *De gemeentelijke ambities lijken op basis van bovengenoemde scores gemiddeld genomen gerealiseerd te zijn. Echter, op basis van het onderzoek heeft de RKC geen direct verband kunnen leggen tussen de GDI en/of projecten/acties uit het uitvoeringsprogramma.*

4. Is de gemeenteraad door middel van de begroting, jaarverslag of andere stukken voldoende geïnformeerd door het college, over de resultaten van het uitvoeringsprogramma en de uitgaven ervan?

- *De verstrekte informatie aan de gemeenteraad gebeurt via jaarlijkse begrotingen en rekeningen, raadsmededelingen, werkprogramma's Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB), jaarverslagen, uitvoeringsplannen en collegebesluiten.*
- *Op basis van de hierboven opgesomde documenten is de raad niet in staat om daadwerkelijk de resultaten van het uitvoeringsprogramma te doorgronden.*
- *Een compleet financieel inzicht in zowel de kosten als baten van het uitvoeringsprogramma ontbreekt.*

De mate waarin de gemeente Steenbergen anderen probeert te stimuleren met het werken aan duurzaamheid, is onderzocht door het afnemen van interviews bij vertegenwoordigers van externe organisaties. Zij vormen onderdeel van de sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economi-

sche aspecten ('profit'). Een selectie van meningen, suggesties en ideeën, aangehaald door de geïnterviewde personen – over de wijze waarop de gemeente Steenbergen invulling geeft aan het stimuleren van anderen (informerend, inspireren, motiveren, reguleren en faciliteren) – staat in de hiernavolgende figuur 2 weergegeven. Het volledig overzicht met meningen, suggesties en ideeën leest u in paragraaf 3.2.

Figuur 2 Selectie van door extern geïnterviewde personen aangehaalde meningen, suggesties en ideeën

De antwoorden op de onderzoeksvragen leiden samen met overige onderzoeksresultaten tot de hierna opgetekende conclusies en aanbevelingen.

Conclusies en aanbevelingen

Conclusie 1

Uit de literatuur is op te maken dat het begrip duurzaamheid een zeer breed begrip is en veel onderwerpen en thema's omvat. De gemeente Steenbergen hanteert voor het begrip de definitie van de commissie Brundtland, opgetekend in haar rapport: 'Our common future' (1987): 'Leefbaarheid op de lange termijn kan alleen worden gewaarborgd wanneer bij alle ontwikkelingen een balans wordt gevonden tussen sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economische aspecten ('profit')'. Deze

definitie biedt mogelijkheden om onderwerpen en thema's van duurzaamheid te rubriceren en daarbij na te gaan welke ervan de meeste duurzaamheidswinst opleveren. De indicatoren in de GDI hebben vooral betrekking op particulieren, waarbij op redelijk korte termijn de meeste winst lijkt te behalen is op de aspecten: vervoerswijze, hernieuwbare energie, CO2-uitstoot wegverkeer en woningen, energieverbruik woningen, huishoudelijk afval en afvalscheiding. Echter, meer dan particulieren vervullen bedrijven een bepalende rol bij het tot stand brengen van CO2-reductie en het realiseren van andere duurzaamheidsverbeteringen. Daarbij is ook duidelijk dat de gemeente voor veel duurzaamheidsthema's en onderwerpen een stimulerende en regierol heeft. Maar, tegelijkertijd ook een controlerende en handhavende rol bij bedrijven. Dit alles laat onverlet dat de gemeente samen met bedrijven zich meer gaat richten op het ontwikkelen van duurzaamheidsindicatoren. Voor aanknopingspunten voor het ontwikkelen van indicatoren kan geput worden uit de 'Termijnrapportages' van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. Verder hebben grotere bedrijven een energiebesparingsplicht. Daarnaast geldt voor bedrijven sinds 2019 een informatieplicht. De gemeente kan zich meer inzetten om deze twee plichten transparant te maken en te (laten) versterken en strak te monitoren.

Aanbeveling 1 aan de gemeenteraad

Bepaal of en op welke wijze u geïnformeerd wilt worden over de uitvoering en voortgang van duurzaamheidsverbeteringen. Stel een kader op met daarin concreet geformuleerde onderdelen en/of thema's van duurzaamheid, waarvan u op reguliere basis inzicht wilt hebben en in de tijd bezien de resultaten ervan wilt volgen of monitoren. Belangrijke items hierbij zijn: transparant inzicht in CO2 cijfers/reductie en inzicht in effecten van maatregelen, zoals: de mate waarin bedrijven voldoen aan hun energiebesparings- en informatieplicht. Verzoek vervolgens uw college om u hierover te informeren, zodat u tijdig en gericht kunt controleren en (bij)sturen.

Aanbeveling 1 aan het college

Stel een overzicht samen waarin alle onderwerpen en thema's die onder het begrip duurzaamheid vallen, genoemd worden. Geef daarbij op een integrale wijze de belangrijkste issues aan die een prominente rol innemen, en welke afdelingen/teams verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan. Bepaal daarbij ook of er een juist evenwicht is tussen de benodigde arbeidscapaciteit en de te realiseren duurzaamheidsdoelstellingen. Kijk daarbij in eerste instantie naar onderdelen van de milieu en energie aspecten, vanuit de GDI of de Klimaatmonitormilieuaspecten en beoordeel daarbij of zij uitvoerbaar zijn. Ontwikkel en implementeer vervolgens een passend instrument, zoals bijvoorbeeld een dashboard om te monitoren en integraal (in alle lagen van de organisatie) bruikbaar is voor de gemeente Steenberg. Hierdoor ontstaat een mogelijkheid om in de tijd bezien helder inzicht te krijgen in vooraf opgestelde ambities, doelen en resultaten. Overweeg daarnaast ook om te kijken naar meetinstrumenten die gebruikt worden door buurgemeenten. Maak als gewenst gebruik van suggesties die de GDI geeft over milieuaspecten. Voer vervolgens aan de hand van het hiervoor aangehaalde overzicht overleg met uw gemeenteraad, zodat dit ook voor hen een eenduidig en samenhangend geheel vormt. Organiseer en communiceer een heldere regiestructuur in uw organisatie, om daarmee de uitvoering en voortgang met behulp van de ontwikkelde monitor/dashboard in goede banen te leiden.

Conclusie 2

Het onderzoek toont aan dat slechts een deel van de projecten/activiteiten – zoals aangegeven in het uitvoeringsprogramma – gekwantificeerd zijn. Dit maakt het voor de raad lastig om de resultaten van het uitvoeringsprogramma te volgen en Duurzaamheidsdoelstellingen te controleren.

Aanbeveling 2 aan het college

Stel bij een herzien of nieuw op te stellen uitvoeringsprogramma SMART geformuleerde doelen en/of activiteiten met bijhorende Kritieke Prestatie Indicatoren op. Draag zorg dat de indicatoren onderdeel

vormen van een monitor en richt vervolgens de uitvoering van het programma in op basis van een procesgeoriënteerde bedrijfsvoering.

Conclusie 3

Uit ons onderzoek blijkt dat over de wijze waarop de gemeente Steenbergen anderen wil stimuleren, een aantal kritische meningen naar voren komt. Tegelijkertijd brengen de meeste criticasters ook suggesties en ideeën naar voren voor verbeteringen. In de figuren 4 en 5 en onder het kopje *Analyse* op pagina 21, staan deze uitvoerig (geparafraseerd) beschreven.

Aanbeveling 3 aan het college

Besteed beduidend meer aandacht aan het communiceren naar inwoners over duurzaamheid. Zodat dit leidt tot meer bewustwording. Geef hen daarbij ook meer inzicht in de effecten en mogelijkheden van duurzaamheid (kosten/baten). Breng uitvoeriger de mogelijkheden van stimuleringsleningen en andere activiteiten die de gemeente uitvoert of nog moet uitvoeren onder de aandacht. Geef daarbij inwoners een podium om hun ervaringen daarover breed kenbaar te maken, faciliteer en stimuleer dit. Laat inwoners meer participeren in onderwerpen die leiden tot meer verduurzaming. Maak – daar waar mogelijk – nog meer gebruik van sociale media en combineer dit meer met de gemeentelijke website. Promoot en breng veel meer dan nu succesvolle duurzaamheidsverbeteringen die plaatsvinden door zowel inwoners als bedrijven, voor het voetlicht. Een suggestie hierbij is om het belang en de jaarlijkse, gezamenlijke voortgang op het niveau van de hele gemeente inzichtelijk en toegankelijk te maken met behulp van een dashboard.

Hoofdstuk

1

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Beleidsmatig maakt de gemeente Steenbergen zich al jarenlang sterk voor duurzaamheid (of duurzame ontwikkeling). In de duurzaamheidsnota formuleert zij dit als volgt:

De gemeente Steenbergen maakt zich sterk voor duurzaamheid. Dit betekent dat structureel en op een integrale manier gewerkt wordt aan een leefbare samenleving waarin mensen in hun basisbehoeften kunnen voorzien, zonder dat de basisbehoeften van toekomstige generaties in het gedrang komen (naar de definitie van duurzaamheid uit *Our common future*, van de commissie Brundtland: 1987). Leefbaarheid op de lange termijn kan alleen worden gewaarborgd wanneer bij alle ontwikkelingen een balans wordt gevonden tussen sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economische aspecten ('profit').

In de praktijk betekent dit dat in Steenbergen:

- continu gewerkt wordt aan een gezonde, veilige en leefbare samenleving;
- verspilling (en uitputting) van grond- en hulpstoffen, water en energie wordt voorkomen;
- alternatieven worden toegepast voor voorraden die op termijn schaars of moeilijk toegankelijk worden (innovatie);
- sociale aspecten zoals eerlijke handel en arbeidsparticipatie worden bevorderd;
- een bijdrage wordt geleverd aan het behoud van biodiversiteit en groene ruimte;
- in het kader van een leefbare samenleving, rekening wordt gehouden met onafwendbare ontwikkelingen zoals klimaatverandering;
- lange termijn denken wordt gestimuleerd;
- bij dit lange termijn denken naast financiële/economische aspecten ook andere aspecten worden meegenomen; de zogenaamde 'people, planet, profit'-gedachte.

De hiervoor aangehaalde duurzaamheidsnota schetst een overkoepelend strategisch kader voor de verduurzaming van de gemeente. De nota bestaat uit een visie, strategie en programmering. Op verschillende thema's zijn ambities geformuleerd, instrumenten en acties benoemd waarmee de ambities (subdoelen) kunnen worden volbracht. Naast de ambities in de nota, is in het coalitieprogramma³ tot doel gesteld om in de gemeente Steenbergen een Gemeentelijke Duurzaamheidsindex (hierna: GDI) te hebben. Ambitie is om hiermee als gemeente in de top 100 van Nederland te staan. Ook is op het gebied van bouwen en wonen een verdiepingsslag in de duurzaamheidsambities gemaakt in het *'Convenant Duurzaam Bouwen'*. Uiteindelijk leiden deze documenten tot een zeer uitgebreide set ambities op het gebied van duurzaamheid. Het uitvoeringsprogramma duurzaamheid maakt de ambities tweejaarlijks inzichtelijk. Daarnaast geeft het aan wat de stand van zaken is op het gebied van de ambities en wat de concrete vervolgstappen zijn.

Daarnaast is in het coalitieakkoord 2014-2018 uitgesproken om de thema's duurzaamheid & innovatie hoger op de agenda zetten. Duurzaamheid & innovatie wordt niet enkel gezien als een opdracht om bewust om te gaan met de natuurlijke middelen. Het wordt ook gezien als een kans waardoor duurzaamheid vanaf 2015 een apart programma is gaan vormen in de programmabegroting. Om het gemeentelijk beleid richting te geven wordt gebruik gemaakt van de GDI als basis. Met deze index wordt gemeten op welke terreinen de gemeente Steenbergen vooruitgang heeft geboekt als duurzame gemeente.

³ Door de verantwoordelijke coalitie.

De RKC heeft onafhankelijk besloten om de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid inzichtelijk maken. Aanleiding is de relevantie uit het coalitieakkoord en de brede (en uitdijende) set ambities die de gemeente Steenbergen op het gebied van duurzaamheid heeft benoemd. De RKC wil de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid inzichtelijk maken door enerzijds te beoordelen of de ambities allemaal ook haalbaar en meetbaar zijn. Anderzijds wordt beoordeeld of de gekozen ambities, doelstellingen en het gekozen instrumentarium zorgen voor het effectief bijdragen aan een duurzamer en daarmee leefbaar Steenbergen.

1.2 Doel- en vraagstelling van het onderzoek

De doelstelling van het onderzoek is om de gemeenteraad op hoofdlijnen inzicht en een beoordeling te geven van het *Uitvoeringsprogramma 'Duurzaamheid 2016-2018 Gemeente Steenbergen'*;

De onderzoeksvragen zijn als volgt geformuleerd:

Onderzoeksvragen:

- Centrale onderzoeksvraag: *Op welke wijze voert de gemeente Steenbergen het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018 uit en in hoeverre is deze uitvoering doeltreffend en doelmatig?*
- Vier deelvragen:
 1. Wat is de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018?
 2. Zijn de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma voldoende concreet geformuleerd?
 3. In welke mate wordt de GDI effectief gebruikt?
 4. Is de gemeenteraad door middel van de begroting, jaarverslag of andere stukken voldoende geïnformeerd door het college, over de resultaten van het Uitvoeringsprogramma en de uitkomsten ervan?

In het kader van haar strategie heeft de gemeente Steenbergen in haar *Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012-2020* het volgende bepaald:

Naast het zelf doen, anderen stimuleren door het bevorderen van:

- Informeren: Waarom is duurzame ontwikkeling belangrijk?
- Inspireren: Wat zijn de mogelijkheden voor duurzaam handelen?
- Motiveren: Wat levert duurzaam handelen concreet op?
- Reguleren: Wat zegt de wet- en regelgeving over duurzaamheid?
- Faciliteren/ organiseren:
 - Met welke partijen kan worden samengewerkt?
 - Wat zijn de financieringsmogelijkheden? Zijn er subsidiemogelijkheden en zo ja, hoe kunnen de doelgroepen hier gebruik van maken?
 - Hoe kunnen samenwerkingsverbanden opgezet worden?

Op basis van voornoemde strategie heeft de RKC ook onderzoek gedaan naar de mate waarin de gemeente invulling gaf aan de strategie in de duurzaamheidsnota. Daarvoor zijn interviews afgenomen bij vertegenwoordigers van externe organisaties.

1.3 Werkwijze in vogelvlucht

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden heeft de RKC een uitgebreide set documenten opgevraagd bij de ambtelijke organisatie. Vervolgens zijn deze documenten geanalyseerd. Een aantal belangrijke documenten daarbij zijn:

- Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012-2020⁴;
- Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018 en;
- het coalitieakkoord 2014-2018.

⁴ Op 31 mei 2012 heeft de gemeenteraad van Steenbergen de Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012–2020 vastgesteld.

Aansluitend namen we interviews af bij wethouders, (beleid)medewerkers van de gemeente en bij verschillende vertegenwoordigers van externe partijen. De externe partijen vormen een doorsnede vanuit de duurzaamheidsperspectieven: sociaal, milieu en economie (de 3 p's: people, planet en profit). Op basis van de daaruit verkregen informatie trok de RKC conclusies en formuleerde ze aanbevelingen. Vervolgens is het conceptonderzoeksrapport voor ambtelijke en bestuurlijke wederhoor aangeboden aan respectievelijk de ambtelijke organisatie en het college. Tot slot is het definitieve rapport aangeboden aan de gemeenteraad.

1.4 Leeswijzer

Om bondig en snel een eerste indruk te krijgen van de inhoud van het rapport, begint het rapport met een korte uiteenzetting: 'rapport in het kort'. Het huidige hoofdstuk bevat de aanleiding van het onderzoek, de doel- en vraagstelling en de werkwijze in vogelvlucht.

Hoofdstuk 2 toont de uitgangsonderdelen van het uitvoeringsprogramma en gaat inhoudelijk in op de uitgangspunten en resultaten ervan. Dit vormt de basis waarmee de RKC de onderzoeksvragen 1 en 2 beantwoordt.

Hoofdstuk 3 bespreekt de resultaten van de afgenomen interviews met wethouders, ambtenaren en vertegenwoordigers van externe partijen en gaat kort in op het onderdeel monitoring. De resultaten leiden tot verbeterpunten en naar voren gebrachte meningen, ideeën en suggesties om het werken aan duurzaamheid te versterken. En zij vormen de basis waarmee de RKC de onderzoeksvragen 3 en 4 beantwoordt.

Tot slot gaat hoofdstuk 4 in op de beantwoording van alle onderzoeksvragen, conclusies en aanbevelingen.

Hoofdstuk

2

Stand van zaken uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018

2. Stand van zaken uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018

Dit hoofdstuk gaat in op de stand van zaken met betrekking tot het uitvoeringsprogramma. Hierbij wordt verwezen naar het SMART overzicht projecten/acties 2016-2018 wat is opgenomen in bijlage 1. Dit overzicht vormt een onderdeel van een aantal met elkaar samenhangende beleidsdocumenten, zoals:

- Het uitvoeringsprogramma;
- Duurzaamheidsnota;
- Convenant Duurzaam Bouwen.

Hierbij wordt opgemerkt dat dit overzicht – voor zo ver van toepassing – ook informatie biedt over activiteiten en projecten die uitgevoerd zijn in 2019.

2.1 SMART overzicht projecten/acties 2016-2018

De tabel in bijlage 1 geeft het SMART overzicht projecten/acties 2016-2018 (en 2019) weer⁵. Het overzicht bevat de stand van zaken van de uitvoering van duurzaamheidsprojecten en acties. Deze komen voor een groot deel overeen met de 24 onderdelen zoals die in de GDI⁶ staan vermeld.

Het overzicht is opgesteld door de organisatie (door de betreffende ambtenaren). Vervolgens heeft de RKC een aantal inhoudelijke vragen gesteld over het overzicht. Deze vragen zijn beantwoord door de ambtenaren. De antwoorden zijn door de RKC niet inhoudelijk geverifieerd⁷. De vragen van de RKC en de reacties hierop door de ambtenaren zijn in het overzicht weergegeven in respectievelijk de laatste twee kolommen. In het overzicht staan bij verschillende onderwerpen verwijzingen naar toelichtingen op de bijbehorende financiën. De toelichtingen staan in bijlage 2⁸.

2.2 Analyse

Het overzicht in bijlage 1 laat zien dat op een breed vlak aan verschillende onderdelen en onderwerpen van duurzaamheid door de gemeente gewerkt is en wordt. Concreet gaat het om:

- een algemeen deel
- communicatie als cruciaal onderdeel
- duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering
- duurzaam ontwikkelen en bouwen
- duurzaam beheren
- duurzaam ondernemen/duurzame mobiliteit
- duurzaam wonen en leven
- duurzame energieopwekking
- sociale duurzaamheid (met twaalf onderliggende onderdelen)⁹.

Het overzicht eindigt met solvabiliteitsratio eigen vermogen/vreemd vermogen en heffingen (OZB-tarief). En zoals al aangegeven in paragraaf 2.1, komen de onderdelen voor een groot deel overeen met de 24 onderdelen van de GDI. Daar waar het voor de gemeentelijke organisatie mogelijk was, hebben zij in het overzicht per project/actie de stand van zaken toegelicht.

⁵ Het overzicht bevat op een aantal plaatsen de afkorting: c.p. en een letter-/cijfercombinatie, zoals bijvoorbeeld: c.p. MR3a. De letters c.p. betekenen: 'collegeprogramma' en de letter-/cijfercombinaties zijn afkomstig uit het in 2015 geldende collegeprogramma 2015 (het jaar waarin het uitvoeringsprogramma werd opgesteld). De in het uitvoeringsprogramma opgenomen acties corresponderen met de collegeprogramma-onderdelen met dat specifiek genoemde nummer.

⁶ De GDI bevat de volgende drie thema's met onderliggend 24 onderwerpen: 1. Mens en Maatschappij (minima, onderwijs, sociale zekerheid, gender gelijkheid, sport, burgerparticipatie en veiligheid), 2. Milieu en Energie (CO2-wegverkeer, vervoerswijze, hernieuwbare energie, CO2-woningen, energiebesparing, energiegebruik, afvalscheiding, huishoudelijk afval, natuur, lucht en water), 3. Economie (werkloosheid, Jeugd en werkloosheid, werkgelegenheid, solvabiliteit en woonlasten).

⁷ De reden voor het niet verifiëren, is dat de betreffende ambtenaren de informatie opgeleverd hebben, onder auspiciën van de organisatie controller. De RKC heeft daarbij wel de aangegeven bijlagen ingezien, die in de antwoorden van de ambtenaren genoemd zijn.

⁸ in de vorm van acht specificaties: 1.1 - 2.5 - 2.6 - 3.5 - 4.2 - 4.4 - 6.1 - 7.7.

⁹ De twaalf onderdelen zijn: minima, onderwijs, sociale zekerheid, gender gelijkheid, gezondheid/ernstig overgewicht volwassene, gezondheid/ernstig overgewicht kinderen, sport, burgerparticipatie, veiligheid, werkloosheid, jeugdwerkloosheid werkgelegenheid.

De RKC constateert dat het overzicht: ‘SMART overzicht projecten/acties’ geen recht doet aan de naam. Dit komt doordat definities van: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden niet gespecificeerd zijn en ontbreken. Vervolgens is ook niet inzichtelijk, wat de bijbehorende Kritieke prestatie-indicatoren (KPI’s) zijn. SMART geformuleerde projecten/acties in combinatie met KPI’s en een vorm van monitoring maken het mogelijk om de uitvoering van projecten/acties te analyseren en de regie erover te behouden. Daardoor ontstaat een continu gestructureerd proces.

De RKC heeft geconstateerd dat voor een aantal uitgevoerde projecten/acties de bereikte resultaten in verschillende rapportages terug te vinden zijn. Echter is dit beperkt en gefragmenteerd van aard. Dit is te voorkomen door gebruik te maken van de *Plan-Do-Check-Act cyclus*. Daarmee blijven alle onderdelen in beeld. Daarnaast onderkent de RKC dat het niet voor alle uit te voeren projecten/acties mogelijk is om ze SMART te formuleren, maar voor een aantal is dat wel het geval. Ter illustratie hieronder in tabel 1 een aantal voorbeelden uit het SMART overzicht projecten/acties, waarbij SMART-formuleringen ontbreken.

3.1 - Continuering toepassing dzh ¹⁰ -ladder bij RO-initiatieven (regulier werk)
3.3 - Ondersteuning regionale initiatieven energiebesparing particuliere woningbouw (2016-2017) ¹¹
3.6 - Per te verkopen bouwkaavel overwegen of GPR ¹² -ambitie uit Convenant Dubo ¹³ wordt toegepast
3.8 - GPR-berekeningen vragen bij grotere bouwprojecten
3.9 - Steekproefsgewijs controleren GPR-berekeningen
8.7 - Uitvoeren volwassenen-en ouderenmonitor (2016-2018) (reeds gepland)

Tabel 1 Voorbeelden van projecten/acties waarbij SMART-formuleringen ontbreken

2.3 Verbeterpunten en suggesties voor het werken aan duurzaamheid

Op basis van het onderzoek adviseert de RKC aan de raad een aantal verbeterpunten en doet een aantal suggesties voor de interne organisatie.

Interne organisatie

Door de focus meer te leggen op wat het bestuur wil bereiken met duurzaamheidsprojecten/acties, is het belangrijk om in de organisatie een aantal vaste werkzaamheden in te bedden. Allereerst dienen (daar wat dat mogelijk is) de ambities van de projecten/acties SMART geformuleerd te worden. Om vervolgens de voortgang van de projecten/acties inzichtelijk te maken, is het noodzakelijk om een vorm van monitoring te ontwikkelen. Hierbij is vooral van belang dat de monitoring integraal van opzet is, zodat de organisatie zich minder richt op activiteiten, maar vooral inzet op processturing. Tot slot vereist effectieve processturing een sterke regie op de voortgang, waarbij het *Plan-Do-Check-Act* principe een vast onderdeel vormt.

Heldere formulering van doelstellingen

Een heldere formulering van doelstelling betekent dat het voor zowel de organisatie als college en raad helder is wat de doelstellingen zijn op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast is het van belang om de doelstellingen te operationaliseren. Met andere woorden: een concretisering van het doel zodat het tijdens de uitvoering maar ook na afloop gemeten kan worden of en in hoeverre de doelstelling is gerealiseerd.

¹⁰ Duurzaamheidsladder.

¹¹ Dit is echter een project van de VNG en Regio West-Brabant (RWB) waar wij als gemeente aan deel hebben genomen. De VNG heeft geen SMART-doelstelling vooraf geformuleerd. Het doel van de ondersteuningsstructuur was: allianties op het gebied van energie op lokaal niveau laten ontstaan. Hieruit zijn de energiecoöperatie Energiek Brabantse Wal en later de energiecoöperatie Duurzaam Steenberg en het Regionaal Energieloket ontstaan.

¹² GPR Gebouw is een dubo-instrument, oorspronkelijk ontwikkeld door gemeente Tilburg als Gemeentelijke Praktijk Richtlijn voor duurzaam bouwen.

¹³ Zie: <http://dubo.odbn.nl/convenant/wat-is-het-convenant>

Borging integraliteit

Tijdens het onderzoek is gebleken dat duurzaamheid een containerbegrip is. Dit is ook aanleiding dat het niet helemaal duidelijk is voor het bestuur en/of de organisatie wat de toegevoegde waarde is van dit thema. Hierbij is ook het risico dat er gedacht wordt in kolommen en dat er gewerkt wordt op basis van activiteiten. Met andere woorden: het ontbreken van verbanden met andere thema's kan ertoe leiden dat doelstellingen niet behaald worden of kansen niet verzilverd worden.

Communicatie

Het is van belang om helder te communiceren wat de verwachtingen zijn ten aanzien van duurzaamheid. Het is een veronderstelling voor de RKC dat duurzaamheid voor inwoners een ingewikkeld begrip is. In eerste instantie denkt men aan zonnepanelen of windturbines. Echter, duurzaamheid is in elk aspect van de bedrijfsvoering maar ook in beleidsprogramma's een essentieel onderdeel. Hierdoor is het belangrijk om vanuit verwachtingenmanagement helder en transparant te zijn in wat er verstaan wordt onder duurzaamheid.

2.4 Samenvatting

In dit hoofdstuk is de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma toegelicht en aansluitend een analyse uitgevoerd. De analyse leidt tot een aantal verbeterpunten en suggesties om het werken aan duurzaamheid te verbeteren.

Bij veel projecten/acties ontbreekt het ambitieniveau, in de vorm van kritieke prestatie-indicatoren en streefwaarden. Hier ligt een rol voor de gemeenteraad om in dialoog met het college een kader daarvoor op te stellen. Daardoor is het mogelijk voor de gemeenteraad om te controleren of de doelen en streefwaarden zijn bereikt.

Hoofdstuk

3

Resultaten afgenomen interviews

Vooraf

Als interviewmethode is gekozen / kozen we voor een semigestructureerde interviewmethode. Dit betekent dat afhankelijk van de rol en positie van de geïnterviewden de vier deelvragen van het onderzoek en aanvullende vragen voorgelegd zijn om te beantwoorden. Op basis van de gegeven antwoorden stelden we vervolgens open vragen. Dit alles heeft geleid tot vele aandachts- en verbeterpunten, aangehaalde meningen, suggesties en ideeën om het werken aan duurzaamheid door de gemeente Steenbergen te verbeteren.

Analyse

Zoals uit de woordenwolk in figuur 4 (pagina 19) is op te maken, zijn inzichten, meningen en ideeën over de GDI relatief vaak ter sprake gekomen in de interviews met ambtenaren en wethouders. Zoals al aangestipt in de inleiding, gaat paragraaf 3.3 hier verder inhoudelijk op in. Hoewel er op basis van alle naar voren gebrachte inzichten uiteraard altijd wel nuances mogelijk zijn, zijn er meerdere keren en in verschillende interviews een aantal zaken en suggesties naar voren gebracht, die om verbeteringen vragen. Meer aandacht vraagt:

- het versterken van de organisatiekracht;
- het integraal werken en;
- het zoeken naar een evenwichtige balans tussen het werk dat uitgevoerd moet worden voor duurzaamheid en de daarvoor benodigde arbeidscapaciteit.

Daarbij is het soms ook meer gewenst om specifieke kennis over duurzaamheidsinitiatieven in te huren en vooraf te onderzoeken wat de haalbaarheid is van dergelijke initiatieven. Om het werken aan duurzaamheid te versterken en beter in te bedden in de organisatie, is het vooral van belang dat de gemeenteraad een kader stelt voor duurzaamheidsonderwerpen die zij van belang achten, en waar de organisatie vervolgens de focus op kan richten. Het benoemen van concrete doelen is hierbij belangrijk. Een aantal naar voren gebrachte doelen is:

- energietransitie;
- klimaatadaptatie;
- biodiversiteit en;
- circulaire economie.

Een koppeling van het duurzaamheidsbeleid in de *Plan-Do-Check-Act cyclus* helpt bij het inzichtelijker maken en bijsturen van duurzaamheidsprojecten. Het creëren van duurzaamheidsbewustwording bij inwoners kan meer versterkt worden door middel van effectiever communiceren. Ook het uitvoeren van enquêtes onder inwoners over duurzaamheidsonderwerpen, biedt kansen om de resultaten ervan te gebruiken bij het opstellen van beleid. Hiermee kan het draagvlak onder de inwoners vergroot worden. Een belemmering die hierbij naar voren komt is, dat het uitvoeren van een enquête niet altijd vanzelfsprekend is vanwege de beschikbare capaciteit en andere prioriteiten.

Figuur 4 Wordenwolk afgenomen interviews bij vertegenwoordigers van externe organisaties

Figuur 5 Quotes afgenomen interviews bij vertegenwoordigers van externe organisaties

Vooraf

Als interviewmethode, is gekozen voor een semigestructureerde interviewmethode. Dit betekent dat hen gevraagd is wat zij vinden van de wijze waarop de gemeente Steenbergenvulling geeft aan haar

strategie van het werken aan duurzaamheid: naast het zelf doen, anderen te willen stimuleren door het bevorderen van:

- Informeren;
- Inspireren;
- Motiveren;
- Reguleren;
- Faciliteren/ organiseren.

Vervolgens zijn naar aanleiding van de antwoorden hierop aanvullend open vragen gesteld.

Analyse

De inzichten, meningen, ideeën en suggesties over duurzaamheidsontwikkelingen in de gemeente Steenberg, die vertegenwoordigers van externe partijen belangrijk vinden en naar voren brengen, blijken omvangrijk. Veel voorkomende genoemde onderwerpen, hebben betrekking op de manier waarop en de mate waarin de gemeente invulling geeft aan het informeren van inwoners over duurzaamheidsontwikkelingen. Daarbij in het oog springende onderdelen zijn: beter en nog meer communiceren, waarbij ook meer gebruik gemaakt kan worden van social media.

“De sociale media (facebook, twitter, Instagram) zouden inderdaad beter en meer benut kunnen worden. En dan niet alleen geschreven mededelingen, maar bijvoorbeeld korte animatiefilmpjes, en waarin je mensen ziet. De gedachte erachter is dat je mensen kunt overtuigen als je andere mensen uit je dorp hoort praten over duurzaamheid.”

“Wij vinden dat de gemeente Steenberg inwoners, bedrijven en organisaties op het gebied van duurzaamheid weinig informeert, stimuleert, inspireert, motiveert, reguleert en faciliteert om grootschalige duurzame projecten mede tot stand te brengen. Een duurzame samenleving bouwen we samen. Gezien de klimaatdoelstellingen en de lokale opgave voor de gemeente Steenberg denken wij dat de gemeente Steenberg op dit vlak nog winst kan behalen.”

De rol en positie die de gemeente inneemt met betrekking tot duurzaamheidsontwikkelingen zijn niet altijd even duidelijk. Suggesties die naar voren komen om dit te verbeteren zijn: het innemen van een sterkere regisserende rol, het voeren van consistent beleid, kansen die energietransitie biedt beter benadrukken en meer bewustzijn over duurzaamheidsontwikkelingen ten toon spreiden.

“Het helpt wel enorm als je te maken hebt met een regisserende gemeente. Belangrijk hierin zijn richting aangeven en consistent beleid.”

“Samenvattend kan gesteld worden dat er te weinig inzicht is in een route en monitoring. Het zou goed zijn dat de gemeenteraad zichzelf afvraagt welke positie en/of rol zij inneemt ten aanzien van energie. Daarbij wel goed kijken wat we aankunnen (behapbaar). Vergezichten zijn daarbij onzin. Er moet wel al nagedacht worden over het aanleggen van tracés en netwerken voor elektrische energie.”

Algemeen over visie en specifiek over visie Energie & Ruimte en het werken aan duurzaamheid, brengen enkele geïnterviewden het volgende naar voren:

“Als je een visie hebt dan maakt het niet uit wanneer je er komt als je er maar komt.”

“De Visie Energie & Ruimte is in mijn ogen goed doordacht; er is ook goed nagedacht over de mogelijke consequenties van het beleid als er geen duidelijke randvoorwaarden worden gesteld”

“Er zou op programmaniveau gewerkt moeten worden. Niet meer projectmatig werken maar meer gebiedsgericht, ook voor een (middel) langere termijn. Er moet worden afgestapt van het kort cyclisch werken en denken.”

In het algemeen vindt een aantal geïnterviewden dat werken aan duurzaamheid een samenspel is tussen gemeente, inwoners en dorpsraden. Specifiek vooral omdat duurzaamheid een verandering tot stand brengt van de ruimte en het landgebruik.

“De overgang naar een duurzame energievoorziening vraagt veel ruimte, waardoor het landschap in de gemeente Steenberg in de nabije toekomst op veel plekken gaat veranderen. Daarom is een democratische besluitvorming met ruimte voor inbreng en alternatieven vanuit bewoners en lokale initiatieven heel belangrijk”

Ook sociale aspecten van duurzaamheidsontwikkelingen vragen aandacht. Denk hierbij aan de betaalbaarheid en daarbij oog hebben voor eventueel optredende ‘energie-armoede’. Verdergaande stimuleringsregelingen (subsidies en leningen) worden gezien als hulpmiddel om de energietransitie verder te brengen. Er zijn twijfels over de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen en enkele geïnterviewden ervaren daarbij een afwachtende houding van de gemeente. Daarnaast spreken enkelen hun zorg uit over dat de gemeente geen eisen stelt aan bedrijven ten aanzien van de energietransitie. En ook zijn er zorgen over het wel of niet kunnen financieren door eigenaren, van het verduurzamen van particulieren

woningen, met name woningen uit de jaren zestig. Daaraan gekoppeld is een verzoek aan de gemeente om daarover meer informatie te verstrekken, zodat eigenaren daarin de juiste keuzes kunnen maken.

“De gemeente staat – mede samen met haar inwoners – aan de lat om samen de transitie te maken en dan moet je wel stimuleren. Het gebruik van duurzaamheidsleningen moet je nu als particulier zelf uitzoeken. Dat weten heel veel mensen niet. Onbekend dat er een fonds is voor stimuleringsmaatregelen. Hier zou meer over gecommuniceerd moeten worden. De website van de gemeente is niet heel overzichtelijk. Naast de website zou de gemeente gebruik kunnen maken van social media om aansluiting te vinden bij inwoners.”

“Het realiseren van een duurzaamheidscentrum waar de gemeente de grootste participant is. Daarnaast bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van groenleningen. Het centrum is dan een plek waar je vragen kunt stellen over duurzaamheid en waar verschillende organisaties/expertises uit de sector bij elkaar zitten.”

“De gemeente moet haar inwoners meer stimuleren. Particulieren moeten veel zelf uitzoeken. Onbekendheid over stimuleringsmaatregelen. Website gemeente niet overzichtelijk. Weinig aansluiting bij inwoners.”

“De doelstelling van de gemeente Steenberghe om in 2040 energieneutraal te zijn vind ik mooi maar ook ambitieus: het vergt al op korte termijn een doordacht plan hoe die doelstelling waar te maken, ook gegeven het grote economische belang en het enorme huidige fossiele energieverbruik van de glastuinbouwconcentratiegebieden in de gemeente. Ook daar liggen echter kansen voor andere voordelen dan enkel CO2-neutraliteit, die meegenomen dienen te worden bij het uitwerken van een doordacht plan. Een belangrijk onderdeel van het benodigde plan betreft de warmtetransitie, en dat is een onderwerp dat ook de burgers in ernstige mate raakt.”

Wat je ook kunt stellen is dat duurzaamheid wel vaak een ondergeschoven kind is. De deadline van 2050 is wel een prikkel voor het realiseren van de doelstelling. Het is verder ook belangrijk om te werken aan bewustwording in financiële zin. Met andere woorden; wat het kost en wat het oplevert om duurzaamheid te realiseren.”

Tot slot geeft een aantal geïnterviewden aan overtuigd te zijn dat het werken aan verduurzaming de komende jaren ook zonder de gemeente gewoon voortgang zal vinden. Eén persoon verwoordt dit als volgt:

“Verduurzaming gaat ook door zonder de gemeente. Echter...het helpt wel enorm als je te maken hebt met een regisserende gemeente.richting aangeven en consistent beleid is daarbij belangrijk.”

3.3 Monitoring nader beschouwd

Monitoring is het systematisch volgen van relevante ontwikkelingen. Het gemeentebestuur van Steenberghe wil de GDI gebruiken om in 4 jaar tijd binnen de top 100 van Nederland te komen¹⁴.

¹⁴ Deze doelstelling is in het uitvoeringsprogramma bijgesteld, zie pagina 25.

De kaders

Begin 2014 is door de landelijke Stichting Duurzame Samenleving de GDI gepresenteerd. Deze index, beschikbaar voor alle gemeenten in Nederland, meet hoe duurzaam elke gemeente is aan de hand van een set van 24 indicatoren. Elke twee jaar wordt een nieuwe versie van de GDI gepresenteerd.

Voor alle indicatoren die gebruikt zijn in de GDI zijn landelijk cijfers beschikbaar, bijvoorbeeld bij het CBS. Op basis van de gegevens uit de landelijk beschikbare cijfers, is een score per indicator en een gemiddelde score (de GDI) per gemeente berekend. De GDI van de gemeente Steenbergen bedroeg bij de start, in 2014: 4,7. Gemeente Steenbergen zat met deze score in de middenmoot.

De GDI bevat, net als de Duurzaamheidsnota, veel 'planet-onderwerpen'. Er zijn dus veel onderwerpen die zowel in de GDI als in de Duurzaamheidsnota staan: de zogenaamde 'overlap' onderwerpen. Daarnaast besteedt de GDI ook aandacht aan onderwerpen als onderwijs, sociale zekerheid, werkgelegenheid e.d. (de Sociale Duurzaamheid).

In het collegeprogramma was onder actie MR1b opgenomen: *de GDI gebruiken om de komende 4 jaar binnen de top 100 gemeenten te komen*. Bij deze doelstelling is op de eerste plaats de moeilijkheid, dat niet bekend is welke GDI-scores andere gemeenten (door hun extra inzet) de komende vier jaar gaan behalen. Als vervolgens de indicatoren van de GDI worden beschouwd, worden daarnaast de volgende opmerkingen geplaatst:

- De gebruikte gegevens waarmee de GDI (in 2014) is/wordt bepaald, zijn helaas niet altijd even recent en/of gemeente specifiek;
- In veel gevallen zijn de scores maar beperkt beïnvloedbaar;
- De uiteindelijke scores blijven ook vaak afhankelijk van gedrag van inwoners en bedrijven ondanks de extra inzet van de gemeente.

Uit het voorgaande volgt dat het lastig is om aan te geven wat exact nodig is om aan de ambitie van het gemeentebestuur te voldoen. In het uitvoeringsprogramma werd toch een poging gedaan, door per indicator aan te geven:

- Welke gegevens de basis vormen voor de score;
- Wat de stand van zaken is ten aanzien van het onderwerp dat hoort bij de betreffende indicator;
- Welke acties in gang gezet kunnen worden om de score te verbeteren. Daarbij wordt zoveel mogelijk ingezet op het 'laaghangend fruit': met de meest voor de hand liggende acties wordt geprobeerd een zo hoog mogelijk resultaat te behalen.

Eerder is gesteld dat, om te behoren bij de top 100 GDI-gemeenten van Nederland, de gemiddelde score van de gemeente Steenbergen in elk geval moet stijgen van nu 4,7 (aardige middenmoot) naar 4,9 - 5,0.

Om beter gerichte acties uit te kunnen zetten besloot het college actie MR1 b uit het collegeprogramma te wijzigen in: *De Gemeentelijke Duurzaamheidsindex-score gebruiken om de komende vier jaar minimaal een score van 5,0 te behalen*. Hierbij werd nogmaals opgemerkt dat de extra acties zeker zouden leiden tot een verbetering van de score, maar dat geen enkele zekerheid kon worden gegeven over het bereiken van de ambities van de gemeenteraad/ons college vanwege de hiervoor genoemde opmerkingen.

De organisatie

Tijdens het onderzoek is uit de interviews gebleken dat er aanzienlijke verschillen zijn tussen de medewerkers als het gaat om bekendheid met de GDI. Bij een enkeling is de GDI niet bekend, bij het gros is de GDI wel bekend maar wordt er eigenlijk niet mee gewerkt. Vaak wordt gebruik gemaakt van specifiekere indicatoren voor het betreffende beleidsveld en blijkt de GDI minder passend. Intern wordt de

vraag gesteld of de GDI wel dé monitor is voor gemeente Steenbergen, of dat er naar een andere monitor gekeken moet worden.

Een aandachtspunt bij de GDI is de actualiteit van informatie. Het is goed om te beseffen dat de GDI 2019 gebaseerd is op gegevens uit 2016-2017, er verschillende bronhouders zijn gebruikt en de jaren tussen gemeenten verschillen. Dit maakt een goed, onderling vergelijk erg lastig. Daarnaast maakt deze vertraging in de monitoring het lastig om een actueel beeld van de resultaten te zien. Hierdoor mis je de kans en wordt het een stuk lastiger om de acties bij te sturen als men ziet dat de resultaten achterblijven bij de doelstellingen.

Hoewel het gemeentebestuur de doelstelling heeft bij de top 100 gemeenten te komen, is bij de organisatie niet bekend of deze doelstelling is behaald. Deze doelstelling is in het uitvoeringsprogramma bijgesteld naar het 'behalen van een score 5,0 eind 2018'. Deze bijstelling is expliciet vermeld in het raadsvoorstel met betrekking tot het Uitvoeringsprogramma, echter niet als apart beslispunt.

De resultaten

Wanneer je op dit moment de GDI raadpleegt scoort de gemeente Steenbergen een 6,0 waar Nederland gemiddeld op een 5,8 uitkomt. Terugkijkende op voorgaande resultaten, waar gemeente Steenbergen op een 4,7 uitkwam lijkt het beleid zijn vruchten af te werpen.

3.4 Verbeterpunten voor het werken aan duurzaamheid

De afgenomen interviews bij de ambtenaren, wethouders en verschillende vertegenwoordigers van externe partijen, geven een uitgebreide bron aan informatie over hoe de geïnterviewden denken over het werken aan duurzaamheid door de gemeente. Vanuit hun visie dragen zij voorbeelden, ideeën en suggesties aan, die door de gemeente gebruikt kunnen worden als verbeterpunten. Een aantal daarvan:

- Duurzaamheid meer systematisch en integraal inbedden in de organisatie,
- Meer mogelijkheden bieden om ambtenaren te kunnen laten sparren met raadsleden/fractieleden. Dit biedt ruimte om wederzijdse ambities op het vlak van duurzaamheid te verduidelijken,
- Meer communiceren over duurzaamheid naar inwoners, meer bewustwording creëren bij hen en de effecten van duurzaamheidsinitiatieven en -verbeteringen uitgebreider onder hun aandacht brengen,
- Het nog meer promoten van goede voorbeelden wat bedrijven bereiken op het gebied van duurzaamheidsverbeteringen.

Een ander en belangrijk verbeterpunt is het eenduidig samen- en vaststellen van een monitor, die in de tijd bezien helder inzicht geeft in vooraf opgestelde ambities, doelen en resultaten. De mate van succes van een dergelijke monitor hangt in hoge mate af van de manier waarop de organisatie er gebruik van maakt. Een randvoorwaarde hierbij is dat alle betrokkenen tijd en energie investeren in het maken van keuzes over een passende monitor, die integraal (in alle lagen van de organisatie) en vanuit praktisch oogpunt bruikbaar is voor de gemeente Steenbergen. Hierbij hoort onlosmakelijk ook bijzondere aandacht voor de interne communicatie, zodat alles rondom het gebruik van de monitor voor alle betrokkenen helder is. Toepassing van een op de organisatie afgestemde monitor biedt ook mogelijkheden om de beleidscyclus (agendavorming – besluitvorming – beleidsuitvoering – beleidsevaluatie) en de *Plan-Do-Check-Act cyclus* 'rond' te maken. En, tot slot, een impuls kan geven aan de organisatieambitie om in plaats van op activiteiten te acteren meer door te ontwikkelen naar een op proces georiënteerde organisatie.

3.5 Samenvatting

In dit hoofdstuk is aan de hand van afgenomen interviews met ambtenaren, wethouders en vertegenwoordigers van externe partijen een breed scala aan aandachts- en verbeterpunten, meningen, suggesties en ideeën, naar voren gebracht door hen, over het werken aan duurzaamheid door de gemeente Steenbergen. De RKC heeft hierbij de keuze gemaakt om voor de gemeenteraad een aanzienlijk aantal daarvan, in de vorm woordenwolken en quotes inzichtelijk te maken. Zonder daarbij vanuit de RKC een oordeel te geven. Verder is specifiek en bondig de focus gericht op de GDI, een monitor om de voortgang van vooraf bepaalde duurzaamheidsindicatoren te kunnen volgen. In haar beleid geeft de gemeente aan de GDI te willen gebruiken, maar uit het onderzoek blijkt dat in de organisatie verschillende beelden en opvattingen bestaan over het gebruik ervan. En, op veel van de door betrokkenen aangehaalde argumenten - om de GDI wel of juist niet te gebruiken - is een mening te vormen.

Vaststaat dat het gebruik van een monitor - in welke vorm dan ook - echter wel een noodzakelijk instrument is om relevante duurzaamheidsontwikkelingen te kunnen volgen. Als hierin geen inzicht is, is het praktisch onmogelijk om als gemeenteraad hierop te controleren en bij te (laten) sturen. De mate van hoe succesvol een monitor is, hangt in hoge mate af van de manier waarop deze is samengesteld en gebruikt wordt in alle lagen van de gemeentelijke organisatie.

Hoofdstuk

4

Onderzoeksvragen en normenkader, conclusies en aanbevelingen

4. Onderzoeksvragen en normenkader, conclusies en aanbevelingen

De resultaten van het onderzoek zijn getoetst aan vooraf gestelde normen ofwel beoordelingscriteria, die voor elk van de vier deelvragen zijn opgesteld. De beoordeling is met icoontjes¹⁵ weergegeven. Per deelvraag is een tabel opgesteld, met daarin aangegeven de beoordelingscriteria en korte toelichtingen erop.

Van elk van de vier deelvragen zijn eerst de toetsing aan het normenkader en vervolgens de conclusies en aanbevelingen beschreven.

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag van dit onderzoek luidt:

Op welke wijze voert de gemeente Steenberghe het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018 uit en in hoeverre is deze uitvoering doeltreffend en doelmatig?

De vier deelvragen van dit onderzoek zijn:

1. Wat is de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018?
2. Zijn de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma voldoende concreet geformuleerd?
3. In welke mate wordt de GDI effectief gebruikt?
4. Is de gemeenteraad doormiddel van de begroting, jaarverslag of andere stukken voldoende geïnformeerd door het college, over de resultaten van het Uitvoeringsprogramma en de uitgaven ervan?

Beoordeling en beantwoording deelvraag 1

Deelvraag 1: Wat is de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018?		
Norm/criteria	Beoordeling	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> • Wat is het beleid en wie is verantwoordelijk? 		<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen geldt dat het college in opdracht en/of in overleg met de gemeenteraad verantwoordelijk is voor het beleid.
<ul style="list-style-type: none"> • Hoeveel geld wordt hieraan uitgegeven? 		<ul style="list-style-type: none"> • Uit het SMART overzicht projecten/acties 2016-2018 (en 2019), is op te maken dat niet op alle onderdelen inzicht is in de geldmiddelen.
<ul style="list-style-type: none"> • Wat is bekend over de resultaten (prestaties, effecten, doelmatigheid) van het uitvoeringsprogramma 2016-2018? 		<ul style="list-style-type: none"> • In het algemeen ontbreekt het bij de projecten/acties aan inzicht in inzet van mensen/uren, middelen en aan streefwaarden (Kritieke Prestatie Indicatoren). Dit is de reden dat geen beoordeling te geven is over de doelmatigheid.
<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid zijn inzichtelijk. 		<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen en ambities (projecten/acties) zijn merendeels tekstueel en kwalitatief van aard. Streefwaarden ontbreken veelal en dit maakt het lastig om te beoordelen of er inzicht is.
<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid zijn SMART geformuleerd. 		<ul style="list-style-type: none"> • Uit het SMART overzicht projecten/acties 2016-2018 (en 2019), is op te maken dat er geen sprake is van SMART-formuleringen.
<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid sluiten logisch aan op de visie. 		<ul style="list-style-type: none"> • Uit de bestudeerde documenten en overige informatiebronnen is op te maken dat de doelstellingen en ambities een logisch geheel vormen met de visie.

Tabel 2 Beoordeling en beantwoording deelvraag 1

¹⁵ = goed, = neutraal, = matig, = niet van toepassing, = niet te beoordelen

Beoordeling en beantwoording deelvraag 2

Deelvraag 2: Zijn de uitgangspunten van het Uitvoeringsprogramma voldoende concreet geformuleerd?		
Norm/criteria	Beoordeling	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> Er is inzichtelijk op welke wijze het uitvoeringsprogramma wordt uitgevoerd. Er wordt voldoende verantwoord op welke manier er aan het duurzaamheidsbeleid wordt bijgedragen. Er is inzichtelijk welke partijen er betrokken zijn bij de uitvoering van het uitvoeringsprogramma en welke rol deze partijen vervullen. 		<ul style="list-style-type: none"> Doordat het ontbreekt aan SMART geformuleerde doelstellingen, is niet helemaal inzichtelijk hoe het programma is uitgevoerd. Hoewel merendeels kwalitatief van aard, wordt voldoende inzicht gegeven welke projecten/acties bijdragen aan welke onderdelen van duurzaamheid. Het uitvoeringsprogramma en de onderzochte onderliggende documenten geven duidelijk inzicht in de betrokken partijen en hun rol die zij daarbij vervullen.

Tabel 3 Beoordeling en beantwoording deelvraag 2

Beoordeling en beantwoording deelvraag 3

Deelvraag 3: In welke mate wordt de GDI effectief gebruikt?		
Norm/criteria	Beoordeling	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De instrumenten hangen logisch samen met de gemeentelijke ambities. Gemeentelijke doelstellingen worden of zijn gerealiseerd. De ingezette instrumenten hebben geleid tot het realiseren van de gemeentelijke ambities. 		<ul style="list-style-type: none"> Omdat medewerkers de GDI niet als monitorinstrument gebruiken is niet aan te geven of de tips die uit de monitor komen effect hebben. Overall scoort de gemeente Steenbergen bovengemiddeld op de GDI (6,0 versus 5,8 in vergelijking met Nederland) maar dat is niet te danken aan het effectief gebruik van de GDI-monitor. Hoewel het realiseren van de gemeentelijke ambities gemiddeld genomen gelukt lijkt te zijn is hier niet een direct verband met de GDI te leggen.

Tabel 4 Beoordeling en beantwoording deelvraag 3

Beoordeling en beantwoording deelvraag 4

Deelvraag 4: Is de gemeenteraad doormiddel van de begroting, jaarverslag of andere stukken voldoende geïnformeerd door het college, over de resultaten van het Uitvoeringsprogramma en de uitgaven ervan?		
Norm/criteria	Beoordeling	Toelichting
<ul style="list-style-type: none"> De gemeenteraad is voldoende geïnformeerd door het college. 		<ul style="list-style-type: none"> De verstrekte informatie aan de gemeenteraad gebeurt via jaarlijkse begrotingen en rekeningen, raadsmededelingen, werkprogramma's OMWB, jaarverslagen, uitvoeringsplannen en collegebesluiten. Op basis van de hierboven opgesomde documenten is het voor de raad lastig om daadwerkelijk de resultaten van het uitvoeringsprogramma te doorgronden. Een compleet financieel inzicht in zowel de kosten als baten van het uitvoeringsprogramma ontbreekt.

Tabel 5 Beoordeling en beantwoording deelvraag 4

4.2 Conclusies en aanbevelingen

Conclusie 1

Uit de literatuur is op te maken dat het begrip duurzaamheid een zeer breed begrip is en veel onderwerpen en thema's omvat. De gemeente Steenbergen hanteert voor het begrip de definitie van de commissie Brundtland, opgetekend in haar rapport: 'Our common future' (1987): 'Leefbaarheid op de lange termijn kan alleen worden gewaarborgd wanneer bij alle ontwikkelingen een balans wordt gevonden tussen sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economische aspecten ('profit')'. Deze definitie biedt mogelijkheden om onderwerpen en thema's van duurzaamheid te rubriceren en daarbij na te gaan welke ervan de meeste duurzaamheidswinst opleveren. De indicatoren in de GDI hebben vooral betrekking op particulieren, waarbij op redelijk korte termijn de meeste winst lijkt te behalen is op de aspecten: vervoerswijze, hernieuwbare energie, CO2-uitstoot wegverkeer en woningen, energieverbruik woningen, huishoudelijk afval en afvalscheiding. Echter, meer dan particulieren vervullen bedrijven een bepalende rol bij het tot stand brengen van CO2-reductie en het realiseren van andere duurzaamheidsverbeteringen. Daarbij is ook duidelijk dat de gemeente voor veel duurzaamheidsthema's en onderwerpen een stimulerende en regierol heeft. Maar, tegelijkertijd ook een controlerende en handhavende rol bij bedrijven. Dit alles laat onverlet dat de gemeente samen met bedrijven zich meer gaat richten op het ontwikkelen van duurzaamheidsindicatoren. Voor aanknopingspunten voor het ontwikkelen van indicatoren kan geput worden uit de 'Termijnrapportages' van de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant. Verder hebben grotere bedrijven een energiebesparingsplicht. Daarnaast geldt voor bedrijven sinds 2019 een informatieplicht. De gemeente kan zich meer inzetten om deze twee plichten transparant te maken en te (laten) versterken en strak te monitoren.

Aanbeveling 1 aan de gemeenteraad

Bepaal of en op welke wijze u geïnformeerd wilt worden over de uitvoering en voortgang van duurzaamheidsverbeteringen. Stel een kader op met daarin concreet geformuleerde onderdelen en/of thema's van duurzaamheid, waarvan u op reguliere basis inzicht wilt hebben en in de tijd bezien de resultaten ervan wilt volgen of monitoren. Belangrijke items hierbij zijn: transparant inzicht in CO2 cijfers/reductie en inzicht in effecten van maatregelen, zoals: de mate waarin bedrijven voldoen aan hun energiebesparings- en informatieplicht. Verzoek vervolgens uw college om u hierover te informeren, zodat u tijdig en gericht kunt controleren en (bij)sturen.

Aanbeveling 1 aan het college

Stel een overzicht samen waarin alle onderwerpen en thema's die onder het begrip duurzaamheid vallen, genoemd worden. Geef daarbij op een integrale wijze de belangrijkste issues aan die een prominente rol innemen, en welke afdelingen/teams verantwoordelijk zijn voor de uitvoering ervan. Bepaal daarbij ook of er een juist evenwicht is tussen de benodigde arbeidscapaciteit en de te realiseren duurzaamheidsdoelstellingen. Kijk daarbij in eerste instantie naar onderdelen van de milieu en energie aspecten, vanuit de GDI of de Klimaatmonitormilieuaspecten en beoordeel daarbij of zij uitvoerbaar zijn. Ontwikkel en implementeer vervolgens een passend instrument, zoals bijvoorbeeld een dashboard om te monitoren en integraal (in alle lagen van de organisatie) bruikbaar is voor de gemeente Steenbergen. Hierdoor ontstaat een mogelijkheid om in de tijd bezien helder inzicht te krijgen in vooraf opgestelde ambities, doelen en resultaten. Overweeg daarnaast ook om te kijken naar meetinstrumenten die gebruikt worden door buurgemeenten. Maak als gewenst gebruik van suggesties die de GDI geeft over milieuaspecten. Voer vervolgens aan de hand van het hiervoor aangehaalde overzicht overleg met uw gemeenteraad, zodat dit ook voor hen een eenduidig en samenhangend geheel vormt. Organiseer en communiceer een heldere regiestructuur in uw organisatie, om daarmee de uitvoering en voortgang met behulp van de ontwikkelde monitor/dashboard in goede banen te leiden.

Conclusie 2

Het onderzoek toont aan dat slechts een deel van de projecten/activiteiten – zoals aangegeven in het uitvoeringsprogramma – gekwantificeerd zijn. Dit maakt het voor de raad lastig om de resultaten van het uitvoeringsprogramma te volgen en Duurzaamheidsdoelstellingen te controleren.

Aanbeveling 2 aan het college

Stel bij een herzien of nieuw op te stellen uitvoeringsprogramma SMART geformuleerde doelen en/of activiteiten met bijhorende Kritieke Prestatie Indicatoren op. Draag zorg dat de indicatoren onderdeel vormen van een monitor en richt vervolgens de uitvoering van het programma in op basis van een procesgeoriënteerde bedrijfsvoering.

Conclusie 3

Uit ons onderzoek blijkt dat over de wijze waarop de gemeente Steenbergen anderen wil stimuleren, een aantal kritische meningen naar voren komt. Tegelijkertijd brengen de meeste criticasters ook suggesties en ideeën naar voren voor verbeteringen. In de figuren 4 en 5 en onder het kopje *Analyse* op pagina 21, staan deze uitvoerig (geparafraseerd) beschreven.

Aanbeveling 3 aan het college

Besteed beduidend meer aandacht aan het communiceren naar inwoners over duurzaamheid. Zodanig dat dit leidt tot meer bewustwording. Geef hen daarbij ook meer inzicht in de effecten en mogelijkheden van duurzaamheid (kosten/baten). Breng uitvoeriger de mogelijkheden van stimuleringsleningen en andere activiteiten die de gemeente uitvoert of nog moet uitvoeren onder de aandacht. Geef daarbij inwoners een podium om hun ervaringen daarover breed kenbaar te maken, faciliteer en stimuleer dit. Laat inwoners meer participeren in onderwerpen die leiden tot meer verduurzaming. Maak – daar waar mogelijk – nog meer gebruik van sociale media en combineer dit meer met de gemeentelijke website. Promoot en breng veel meer dan nu succesvolle duurzaamheidsverbeteringen die plaatsvinden door zowel inwoners als bedrijven, voor het voetlicht. Een suggestie hierbij is om het belang en de jaarlijkse, gezamenlijke voortgang op het niveau van de hele gemeente inzichtelijk en toegankelijk te maken met behulp van een dashboard.

Bijlagen

Bijlage 1. SMART overzicht projecten/acties 2016-2018 (en 2019)

	Externe partijen	Stand van zaken	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019	Rekenkamercommissie vragen	Door de organisatie gegeven antwoorden op de Rekenkamercommissie vragen
Algemeen								
0.1 - Coördinatie beleids- cyclus (regulier werk)		Uitgevoerd: Begrotingen, jaarrekeningen, milieujaarverslag, raadsmededelingen GDI.					Zijn de budgetten en de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>De coördinatie van de beleidscyclus is onderdeel van de werkzaamheden van de beleidsmedewerker Milieu, daarbij ondersteund door consultants voor bijvoorbeeld financiën en communicatie. De gemeente Steenbergse kent geen systeem van tijdschrijven. Het is dus niet inzichtelijk welke ureninzet heeft plaatsgevonden op dit onderdeel. Uiteraard is er wel een urenrekening die voor de begroting wordt gehanteerd, maar deze geeft alleen de ureninzet per product. Dat is te grof om daaruit de ureninzet op deze specifieke taak te destilleren.</i>
0.2 - Verankering duurzaamheid in ander beleid		Uitgevoerd: o.a. Inkoop- en aanbestedingsbeleid, woonvisie.					Zijn de budgetten en realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar? Is beknopt aan te geven welke vormen en/of onderdelen van duurzaamheid dit betreft?	<i>Hiervoor geldt dezelfde opmerking als hiervoor. Er is geen inzicht in de ureninzet voor deze onderdelen. Waar het gaat om de inzet van het inkoopbureau, hiervoor is een algemeen contract afgesloten wat voorziet in de afname van een aantal dagdelen per jaar. De invulling van de dagdelen gebeurt in overleg met de organisatie. Het coördinatiepunt is belegd bij het team Interne Ondersteuning (teammanager).</i> * Inkoop- en aanbestedingsbeleid: Aanbesteding leerlingenvervoer: schonere voertuigen (minder emissies luchtvervuilende stoffen); * Aanbestedingsleidraad herinrichting rondweg oost: inzet op duurzaam hergebruik van vrijkomende grond en materialen/minimaal transportbewegingen; * Aanbestedingsleidraad onkruidbeheer op verhardingen: duurzame werkwijze (apparatuur + technieken) beheer openbare ruimte, inzet op SROI; * Programma van eisen LED reclameborden: duurzaamheid actief toepassen bij bedrijfsvoering en materiaalkeuzes/constructies van LED reclames; * Woonvisie: duurzaam bouwen.
Communicatie als cruciaal onderdeel								
1.1 - Plannen en uitvoeren communicatie-activiteiten Duurzaamheid		Uitgevoerd: zie documenten in map; Communicatie en tekst duurzaamheidsparagraaf begrotingen en jaarrekeningen (korthedshalve).	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: zie Specificatie 1.1</i>
Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering								

2.1 - Duurzaam inkopen en aanbesteden (regulier werk)	Regionaal Inkoopbureau	Uitgevoerd: Beleid geformuleerd en komt terug bij inkopen en aanbestedingen.					Zijn de budgetten en de realisaties daarvan bekend en beschikbaar?	<i>Hiervoor geldt hetzelfde gegeven antwoord als bij 0.2 (Verankering duurzaamheid in ander beleid).</i>
2.2 - Onderzoek verdere verduurzaming energie-inkoop		Uitgevoerd: + energie-inkoop is verduurzaamd.					Zijn de budgetten en de realisaties daarvan bekend en beschikbaar?	<i>Hiervoor geldt hetzelfde gegeven antwoord als bij 0.2 (Verankering duurzaamheid in ander beleid).</i>
2.3 - Onderzoek duurzame(re) bedrijfsvoertuigen		Uitgevoerd: + onderzoek is meegenomen in besluitvorming over aanschaf voertuigen.					Zijn de budgetten en de realisaties daarvan bekend en beschikbaar? Wat is het resultaat/conclusies van het rapport?	<i>Financiën: Inventarisatie duurzame voertuigen in 2016 door Het Energiebureau: € 585,00 en € 1.755,00 Resultaat/conclusie niet beknopt weer te geven, zie bijlage 'Inventarisatie gemeentelijke voertuigen'.</i>
2.4 - Verduurzaming openbare verlichting (regulier werk)		Uitgevoerd (deels): Wordt vervolgd volgens Beheerplan OV2017-2021.			apart budget	apart budget	Zijn de budgetten, de aparte budgetten en de realisaties van beide budgetten bekend en beschikbaar? Zijn er resultaten van de verduurzaming bekend, zoals bijvoorbeeld: minder kosten en/of verbruik van energie?	<i>Financiën: Deze vallen onder de werkzaamheden (uren) binnen de betreffende afdeling. Deze zijn niet te achterhalen. Ja, op basis van raadsbesluit vaststelling Beheerplan OV 2017-2021 van 21-07-2016 (stuk in uw bezit), vindt inhaalslag vervanging verouderde armaturen door LED plaats. Vanaf 2022 maximale energiebesparing bereikt.</i>
2.5 - Energiebesparing en Duurzame Energieopwekking gemeentelijke gebouwen (reeds gepland, c.p. MR3a)		Uitgevoerd: Vervolg inzet op actie aanbrengen zonnepanelen op 6 gemeentelijke accommodaties (2014-2015) door aanleg zonnepanelen bij zwembad Aquadintel (2016) en zwembad de Meermin (2017). Onderzoek naar energieneutraliteit gemeentewerf/milieustraat (2018) en aanbrengen LED-verlichting 'de Vaert' (2019). In perspectiefnota staat € 100.000,- voor onderzoek energieneutraal maken gemeentelijke gebouwen (2020).	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: zie Specificatie 2.5 Voor aanleg zonnepanelen bij zwembad Aquadintel (2016), zwembad de Meermin (2017), energieneutraliteit (2018) en Led verlichting monteren De Vaert (2019). Het onderzoek energieneutraal maken gemeentelijke gebouwen is in 2020 gestart.</i>
2.6 - GPR-onderzoek bij renovatie /nieuwbouw gem. accommodatie/meerkosten		Uitgevoerd: GPR-onderzoek gemeenschapshuis 'de Vaert' is meegenomen bij besluitvorming over renovatie.				€ 2.500	Is de realisatie van het budget bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: zie Specificatie 2.5 deze kosten zijn al in 2016 gemaakt.</i>
Duurzaam ontwikkelen en bouwen								
3.1 - Continuering toepassing dzh-ladder bij RO-initiatieven (regulier werk)		Uitgevoerd					Zijn er resultaten en/of besluitvorming aan te geven van deze werkzaamheden. Zijn er budgetten beschikbaar gesteld voor deze werkzaamheden en zo ja, zijn de realisaties daarvan bekend en beschikbaar?	Er is voor enkele plannen wel ladderonderzoek uitgevoerd, maar die plannen zijn (nog) niet verder in ontwikkeling gegaan. Voor een aantal ruimtelijke plannen was dit niet van toepassing omdat die onder de drempel vielen (bv minder dan 11 woningen). Voor BP Centrum Welberg en BP Olmentuin is er voor de woningbouwontwikkeling een ladderonderzoek uitgevoerd en is er besluitvorming geweest in de vorm van vaststelling van dat bestem-

								mingsplan. Er is geen specifiek budget voor die onderzoeken. Die worden, wanneer het om gemeentelijke bouwplannen gaat, uit de grondexploitatie voldaan en anders komen ze voor rekening van ontwikkelaar.
3.2 - Afstemming/ samenwerking woningbouwcorporaties over duurzaamheid	Corporaties	Uitgevoerd Regionale prestatieafspraken met woningcorporaties en jaarschijven met Stadlander, Woonkwartier en huurdersverenigingen zijn vastgesteld. Afstemming/samenwerking over duurzame woningen in o.a. Buiten de Veste 2.					Zijn of worden de prestatieafspraken gemonitord en/of zijn de uitkomsten daarvan bekend en beschikbaar? Zijn er budgetten beschikbaar gesteld en zijn daarvan realisaties bekend?	Ja, de prestatieafspraken van december 2016 zijn de basisafspraken die zijn en worden vertaald in meer concrete jaarlijkse afspraken (=jaarschijven). Van gemeentelijke budgetten is geen sprake. De concrete afspraken op het gebied van kwaliteit en duurzaamheid in de jaarschijven voor 2017, 2018, 2019 staan in bijgevoegd document inclusief de evaluatie. In de prestatieafspraken zijn ook geen budgetten opgenomen.
3.3 - Ondersteuning regionale initiatieven energiebesparing particuliere woningbouw (2016-2017)	Regio West-Brabant/VNG (ook voor budget)	Uitgevoerd Bestuurlijke en ambtelijke deelname aan RWB/VNG-project voor financiële ondersteuning van energie coöperaties, (i.o), waaronder energie coöperatie Energiek Brabantse Wal (nu: Duurzaam Steenberg).	apart budget		apart budget		Is er inzicht in hoeveel energie bespaard is op grond van de initiatieven? Wat zijn de bedragen van de aparte budgetten en wat zijn daarvan de realisaties?	Volgens het VNG-rapport 2018 Analyse regionale aanpakken energiebesparing (zie bijlage) was het VNG-programma met budget € 420.000,00 primair gericht op het ondersteunen van regio's bij het opbouwen van structuren voor E-loketten en allianties. Bij aanvang VNG-programma waren er geen concrete doelstellingen (aantal verduurzaamde woningen/aantal getroffen maatregelen). Er is geen duidelijkheid te geven over de effectiviteit van het ondersteuningsprogramma in kwantitatieve zin. Monitoring vormt een probleem, waar het regionaal energieloket ondertussen wel op inspeelt. Door het VNG-programma is in onze regio een E-loket gerealiseerd. In onze gemeente is door dit programma ook een energie coöperatie ontstaan (gehouden bijeenkomst in gemeentehuis en ondersteuning opstart).
3.4 - Communicatie duurzaam bouwen		Uitgevoerd (deels): In de woonvisie 2015 is duurzaam bouwen verwerkt in teksten over nieuwbouw en bestaande woningvoorraad. In 2016 regionale prestatieafspraken met woningcorporaties over duurzaam bouwen (2017-2020). Communicatie over DuBo/gebruik instrument GPR via de website en in contacten met projectontwikkelaars en andere initiatiefnemers. Een medewerker volgde training GPR. Een duurzame maatregelenlijst was daarbij beschikbaar. In RWB-verband was er een bijeenkomst met stakeholders. Het belang van het niet-afdwingbare Convenant werd snel minder doordat de energieprestatienormen in het Bouwbesluit steeds verder			zie 1.1			

		werden aangescherpt: per 1-7-2020 (bijna) energie-neutraal bouwen. Het belang van het niet-afdwingbare Convenant werd snel minder doordat de energieprestatienormen in het Bouwbesluit steeds verder werden aangescherpt: per 1-7-2020 (bijna) energie-neutraal bouwen. Voorbeelden van individuele nieuwbouwplannen, waarbij meer is gerealiseerd op het gebied van duurzaam bouwen dan wettelijk geëist: de Bongerd, Eeklenburg en de Olmentuin (in voorbereiding). De regio heeft de kosten voor de regiolicentie GPR omgeslagen over de RWB-gemeenten. I.v.m. doorontwikkeling RWB is de licentie opgezegd. Gasloos bouwen is inmiddels verplicht bij nieuwbouw.						
3.5 - Opstellen en verspreiden instructie GPR			€ 1.300		€ 0		Is de realisatie van het budget bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: zie Specificatie 3.5.</i>
3.6 - Per te verkopen bouwkavel overwegen of GPR-ambitie uit Convenant Dubo wordt toegepast.								
3.7 - Borgen duurzaamheidsexpertise stedenbouwkundig overleg								
3.8 - GPR-berekeningen vragen bij grotere bouwprojecten								
3.9 - Steekproefsgewijs controleren GPR-berekeningen								
3.10 - Communicatie over GPR (flyer, website, infobrief)			€ 1.500		€ 0		Is de realisatie van het budget bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: kosten zijn niet meer traceerbaar; verweven in de communicatiebudgetten van de gemeente Steenberg</i>
3.11 - Training GPR voor medewerkers			€ 1.000		€ 0		Is de realisatie van het budget bekend en beschikbaar?	<i>De training heeft wel plaatsgevonden, maar is betaald uit het budget van de Regio West-Brabant.</i>
Duurzaam beheren								
4.1 - (Uitvoering) Afvalstoffenbeleidsplan (reeds gepland, c.p. MR5a)	Inzamelaar, verwerkers	Uitgevoerd (deels): Beleidsplan van Afval naar Grondstof is vastgesteld en geïmplementeerd v.w.b. het omgekeerd inzamelen. Resteert het haalbaarheidsonderzoek gf(t) bij hoogbouw en het onderzoek ontwikkeling Milieustraat			apart budget	apart budget	Zijn de realisaties van de aparte budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de ontwikkeling van de milieustraat is opgestart in 2019 en loopt nog, tot nu toe zijn de kosten van Antea ruim € 18.000. De kosten voor de Proefbegeleiding GFT bij hoogbouw (bureau JMA) zijn in 2019 ruim € 13.000.</i>

4.2 - Verdere verduurzaming waterbeleid (regulier werk)	Waterpartners	Uitgevoerd (deels): Is continu proces in samenwerking met alle waterpartners. Nieuwe samenwerkingsovereenkomst Waterkring-west 2018-2022 met programmplan Waterkring-west. In 2019 is de Waterkring west aan de slag gegaan met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, (DPRA)opgave, zoals die vanuit het Rijk en de provincie is neergelegd bij de samenwerkingsregio's in de waterketen. Diverse acties in het kader van onderzoek naar klimaatadaptatie zijn daarvoor uitgevoerd (o.a. klimaatstresstest en basisrioleringsplannen Nieuw-Vossemeer, de Heen, Dinteloord en Steenbergen centrum zijn opgesteld om wateroverlastlocaties inzichtelijk te kunnen maken).			apart budget	apart budget	Zijn de realisaties van de aparte budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: In 2019 is de klimaatstresstest door adviesbureau Arcadis gedaan; totale kosten 2019: €16.275 en 2020 € 2.280. Daarmee verbonden is door Arcadis ook meegenomen wateroverlast/klimaat strategie, kosten 2019 € 6.375. De herziening van de VGRP (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan), zijn in 2019 € 26.554 aan kosten geweest, zie Specificatie 4.2</i>
4.3 - (Voorbereiding) invoering chemievrije onkruidbestrijding		Uitgevoerd.			apart budget	apart budget	Zijn de realisaties van de aparte budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van openbaar groen.</i>
4.4 - Deelname boomfeestdag (regulier werk)		Uitgevoerd.			apart budget	apart budget		<i>Financiën: Vanaf 2016 wordt er structureel bij het grootboek Natuurbescherming € 5.000 meegenomen als budget voor de boomplandag. Een specificatie van de kosten, zie specificatie 4.4 op pagina (totale uitdraai van dit grootboek maar dan krijg je wel al een goed beeld in de kosten)</i>
4.5 - Realisering ecologische verbindingzone (reeds gepland, c.p.BOR nieuw 6)	Waterschap	Uitgevoerd (deels): In samenwerking met het Waterschap Brabantse Delta wordt gewerkt aan de ontwikkeling van EVZ's (ecologische verbindingzones) op de locaties Cruislandse kreken, Steenbergsche Vliet - Ligne en Breede watergang. In 2018 is een samenwerkingsovereenkomst regiobod Natuurnetwerk W.Br. gesloten om te komen tot (versnelde) realisatie van EVZ's.			apart budget	apart budget	Zijn de realisaties van de aparte budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: Vanaf 2018 wordt er structureel bij het grootboek verbetering openbaar groen € 5.000 meegenomen als budget.</i>
4.6 - Ontwikkeling (2016-2017) en uitvoering (2017-2018) Natuurbeleidsplan (reeds gepland, c.p. MR4a)		Uitgevoerd (deels): Het Natuurbeleidsplan (2017) en het uitvoeringsprogramma recreatie, erfgoed en natuur (2018) zijn vastgesteld. Daarin is o.a. het bod gemeente Steenbergen voor het hiervoor genoemde Natuurnetwerk opgenomen. Visie op de entrees en kernen is vastgesteld (2019). Te beginnen in Kruisland. De rotondes van de N259 zijn eind 2019 aangeplant. In 2020 wordt gestart met het verbeteren en vergroten van ons bosareaal en in de reguliere gebiedsgerichte aanpak van de wijken wordt de kwaliteit van ons wijkgroen verbeterd; meer diversiteit en betere beheersbaarheid. In 2020 start de planvorming voor de ontwikkeling van het			apart budget	apart budget	Zijn de realisaties van de aparte budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van Natuurbescherming, Recreatie en Cultuur. Dit loopt nog door.</i>

		Steenbergse bos waarin de facetten minibos, voedselbos en herdenking een plek gaan krijgen.						
Duurzaam ondernemen/duurzame mobiliteit								
5.1 - Activiteit uitvoeren i.s.m. ondernemers Steenberg	Ondernemersverenigingen	Uitgevoerd: De Milieubarometer (een hulpmiddel voor bedrijven bij besparen op energie en verminderen van milieubelasting) van Stichting Stimular is met een startabonnement beschikbaar gesteld. De RWB bekostigde dit. O.a. voor ondernemers werd een informatieavond energie gehouden en waren zij stakeholders binnen de kerngroep energietransitie (2016-2017). Het Agro Food Cluster Nieuw-Prinsenland stelt jaarlijks Duurzaamheidsverslagen op. In 2020 is er een werkgroep duurzaamheid opgestart voor het bedrijventerrein Reinierpolder. Hieraan nemen verschillende ondernemers die gevestigd zijn op het bedrijventerrein deel.	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zijn betaald door het RWB.</i>
5.2 - Energie Handhaving bij bedrijven (vervolg op pilot Omgevingsdienst)	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	Uitgevoerd: Via de werkprogramma's Omgevingsdienst is de uitvoering van toezicht (en eventueel handhaving) op de naleving van de wettelijke verplichtingen m.b.t. energiebesparing geïntensiveerd. Met een jaarlijkse eindrapportage wordt daarover gerapporteerd door de Omgevingsdienst. De kosten hiervan worden ten laste gebracht van het werkprogrammabudget van de Omgevingsdienst.	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van het totale werkprogramma van de Omgevingsdienst voor onze gemeente. Verwezen wordt naar het overzicht energietoezicht bij bedrijven gemeente Steenberg 2016-2019.</i>
5.3 - Deelname actie uit regionaal uitvoeringsprogramma duurzame mobiliteit	Regio West-Brabant	Uitgevoerd: Uit de regionale agenda mobiliteit is voor Steenberg vooral het onderwerp beschikbaarheid busvervoer van belang gebleken en daarop is actie ondernomen. Deze actie valt daarmee samen met actie 5.4. (ook voor de kosten zie 5.4).		€ 4.000	€ 4.000		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de mobiliteitsbudgetten van de gemeente.</i>

5.4 - Regionaal overleg beschikbaarheid busvervoer (reeds gepland, c.p. JW3b)	Regio West-Brabant, Prov.	Uitgevoerd: Deelgenomen is aan de regio-overleggen over de regio-opgaven op het gebied van mobiliteit. Belangrijkste opgave: voorbereiding nieuwe provinciale aanbesteding van het openbaar vervoer vanaf 2023 (systeem van gedeelde mobiliteit). Concrete gerealiseerde wijziging, voortkomend uit dit regionaal overleg, voor Steenberghe: het doortrekken van de buurtbus naar Hof van Nassau en het gemeentehuis en het verplaatsen van een bushalte naar de Noordzeedijk ter hoogte van de Suikerunie/Cosun. De voorzieningen voor de buurtbus bij Hof van Nassau en het gemeentehuis zijn bekostigd door de gemeente.				apart budget	Is de realisatie van het apart budget bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de mobiliteitsbudgetten van de gemeente.</i>
5.5 - Uitbreiding fietsstructuur langs de N259 (reeds gepland, c.p. BOR1b)	Provincie.	Uitgevoerd				apart budget	Is de realisatie van het apart budget bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de gemeente.</i>
5.6 - Vervolg deelname Brabantse pilot publieke laadinfrastructuur	Cofinanciering Provincie	Uitgevoerd: Overeenkomst met marktpartij Allego (2016) en deelname aan collectieve aanbesteding publieke laadinfra door de Provincie N.Br. (2019). In 2020 dus nieuwe marktpartij. Eind 2019: 12 publieke laadpaalen.	apart budget	apart budget	apart budget		Zijn de realisaties van de aparte budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: dit heeft vrijwel geen budget gevraagd.</i>
Duurzaam wonen en leven								
6.1 - Duurzaamheidseducatie op basisscholen	Scholen	Uitgevoerd: Afval- en recyclinglessen op basisscholen en het educatieve project Spraakwater. Deelnemers First Lego League met het oplaadbare fietsprullen bakje voor de Europese kampioenschappen ondersteund (sponsoring X-landers).		€ 4.000	€ 0		Is de realisatie van het apart budget bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: Afval- en recyclinglessen op basisscholen, het educatieve project Spraakwater en Sponsoring X-landers, zie Specificatie 6.1.</i>
		Deelname aan het Natuurpodium in Bergen op Zoom, waardoor bredere educatie over natuur en duurzaamheid. Scholenproject over duurzaamheid (wordt begeleid door (burger)raadsleden).				apart budget	Is het apart budget en de realisatie ervan bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: er wordt structureel bij het grootboek Natuurbescherming €5.000 meegenomen als budget voor de Partnerbijdrage, Natuurpodium Brabantse Wal. Deze bijdrage is ook betaald.</i>
6.2 - Duurzaamheidscommunicatie via regionaal e-loket, eigen website e.d.	Regio West-Brabant	Uitgevoerd			zie 1.1			
Duurzame energieopwekking								
7.1 - Opstellen regionale kansenkaart mestvergist (2016-2017)	Regio West-Brabant	Regionaal niet uitgevoerd: Wordt meegenomen in de Regionale Energie Strategie. Dit is niet het geval. Wel wordt er in de RES een regionale structuur warmte opgenomen. Hierbij wordt gekeken naar gemeente overstijgende warmtebronnen.	€ 1.000	€ 500	€ 0		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: dit heeft niet geleid tot kosten bij de gemeente.</i>

7.2 - Stimuleren toepassing duurzame energieopwekking (o.a. Warmte Koude Opslag)		<p>Uitgevoerd (deels) Doorlopend proces.</p> <p>De Verklaring van Steenberg en energie-neutraal in 2040 is ondertekend door de gemeente en haar maatschappelijke partners (2016). De gemeenteraad heeft in de vergadering op 9 juli jl. de doelstelling bijgesteld naar energie-neutraal in 2050. N.a.v. deze Verklaring zijn eind 2016 en in 2017 bijeenkomsten gehouden met deze maatschappelijke partners in de zogeheten energietransitie kerngroep en is er een actielijst 2017 opgesteld.</p>								
		Er is deelgenomen aan de pilot Regionale Energiestrategie in 2016-2017.								
		De Visie Energie en Ruimte wordt opgesteld, die richting gaat geven aan de opgave energietransitie (vaststelling gemeenteraad gepland 2020). De Visie Energie en Ruimte is op 9 juli 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.								
		<p>In 2019/2020 is/wordt deelgenomen aan het project Regionale Energiestrategie. Deze geeft inzicht in de benodigde acties op de verschillende schaalniveaus en de governance om de klimaatdoelstellingen te halen. De gemeente Steenberg en werkt binnen de regio West-Brabant gezamenlijk met vijftien gemeenten, de provincie Noord-Brabant, de waterschappen Brabantse Delta en Rivierenland en netbeheerder Enexis aan de RES.</p> <p>De RES is een instrument om te komen tot een regionaal afgestemde bijdrage aan de nationale klimaatdoelen. Het gaat om 1) de duurzame opwekking van elektriciteit, 2) de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en 3) de daarvoor benodigde opslagcapaciteit en infrastructuur. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.</p> <p>Uiterlijk 1 juli 2021 dienen alle regio's de definitieve RES, ook wel de RES 1.0 genoemd, aan het Rijk aan te bieden. De RES moet vervolgens minimaal eens in de twee jaar herzien worden.</p>								
		In verband met de regionale doelstelling 2020 zijn 7 windturbines op AFC Nieuw Prinsenland (2015-2016) vergund. De provincie heeft windpark Karolinapolder vergund (2019). Tegen dit besluit is beroep ingesteld (o.a. door de gemeente).								

		Andere (concrete) voorbeelden: glastuinders worden gestimuleerd gasloos te produceren. En mogelijkheden voor collectieve warmtevoorziening in Buiten de Veste 3 zijn onderzocht. Nu dat niet mogelijk bleek, wordt waarschijnlijk ingezet op individuele warmtepompen.					Op welke wijze zijn glastuinders gestimuleerd om gasloos te produceren?	Dit gebeurt vooral op nationaal niveau door de belangenvereniging Glastuinbouw Nederland bij de klimaattafels. De glastuinbouwsector streeft er naar in 2040 fossielvrij te zijn. Onze beide glastuinbouwgebieden zetten vooral in op de aanleg van een warmtenet, waarbij wij als lokale overheid in de voorbereidingsfase adviseren over tracés en procedures en meekoppelkansen. Verder streeft en werkt de sector eraan om in 2027 emissie loos te telen (geen lozing van afvalwater met gewasbeschermingsmiddelen of nutriënten).
7.3 - Initiatieven naar een duurzamer gebruik en opwekking van energie actief ondersteunen (reeds gepland, c.p. MR2a)	inwoners gemeente	Uitgevoerd: Energie coöperatie Duurzaam Steenbergen heeft startbijdrage gekregen van € 5.000 (uit apart budget). De gemeente ondersteunt Duurzaam Steenbergen bij het realiseren van hun postcoderoosproject, een zonnenveld in Nieuw-Vossemeer.	€ 500	€ 500	€ 500		Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<i>Financiën: in 2019 heeft duurzaam Steenbergen een Startbijdrage energiecoöperatie Duurzaam Stb. van € 5.000 ontvangen.</i>
7.4 - Afstemming ZLTO over duurzame energieopwekking bij agrarische bedrijven, met inachtneming van vastgesteld planologisch beleid	ZLTO	Uitgevoerd: ZLTO nam deel aan kerngroep energietransitie (2016-2017) en eerste bijeenkomst i.v.m. het opstellen van de Visie energie en ruimte. Tevens was het opwekken van duurzame energie een onderwerp in bestuursvergadering ZLTO. Nu circa 11.000 zonnepanelen op loodsen en boerenschuren in Steenbergen.						
7.5 - Monitoring klimaat- en energiebeleid (incl. terugkoppeling Rijkswaterstaat)	Regio West-Brabant	Uitgevoerd: Via de Klimaatmonitor zijn gegevens over de energietransitie te zien. Ze worden opgenomen in de Gemeentelijke Duurzaamheid Index. Daarin zijn gegevens opgenomen over o.a. de realisatie van 7 windturbines op AFC Nieuw Prinsenland (2015-2016) en de 4 windturbines aan de Karolinadijk in Dinteloord (1998).						

7.6 - Energiebesparingsactie woningeigenaren	Meer met Minder, lokale ondernemers, Bouwend Nederland	<p>Uitgevoerd: m.b.v. Energie coöperatie Energiek Brabantse Wal (nu: Duurzaam Steenberg) en energieambassadeurs (via Regionaal Energieloket). Daarnaast waren er spontane acties in Welberg en Nieuw-Vossemeer. De gemeente faciliteert door: gronden beschikbaar te stellen, vergunning verlenen, (start)bijdragen (2 x € 5000) en een garantstelling i.v.m. aansluitkosten van het zonneveld op het elektriciteitsnet, en communicatie.</p> <p>De gemeente heeft een startbijdrage van € 5.000, - verstrekt aan Duurzaam Steenberg. Daarnaast ontvangt de energiecoöperatie zowel in 2020 als in 2021 een subsidie van € 5.000, -.</p>	€ 1.500	€ 1.500			Zijn er resultaten bekend over hoeveel energiebesparing er behaald is? Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<p><i>Financiën: in 2019 heeft duurzaam Steenberg een Startbijdrage energiecoöperatie Duurzaam Stb. Van € 5.000 ontvangen.</i></p> <p>Met budget vanuit de ondersteuningsstructuur VNG stimuleerde energie coöperatie Energiek Brabantse Wal in 2016-2018 woningeigenaren om hun woning na te isoleren (streefaantal 50-60). In zijn algemeenheid maakte EBW-eigenaren/huurders van woningen energie bewuster. Op aanvraag gaven ze eigenaren/huurders van woningen energieadviezen/scans (ong. 30 p/energieambassadeur (ong. 4-7). Naar schatting ging men bij 20 tot 25% van de bezochte adressen met verduurzaming aan de slag. Er kon echter geen monitoring plaatsvinden, omdat na het uitgebrachte advies nagenoeg niet werd teruggekoppeld door de advies-aanvragers. Bekend is dat er veel isolatie-opdrachten zijn (uitgevoerd). De Flyeractie is uitgevoerd. Energieambassadeurs zijn opgeleid (incl. warmtescan, optimaliseren cv-installatie). Diensten van EBW zijn in het kader van verduurzaming woningen in de 3 Brabantse Walgemeenten beschikbaar gesteld. Er is E-voorlichting gegeven aan (sport)verenigingen. Bij 5 sportverenigingen zijn energiescans uitgevoerd. Tennisvereniging NV heeft voor € 10.000 zonnepanelen aangeschaft.</p>
								In 2018 potentieel collectief zonnedak. Dit lukte niet, maar wel is het 'pilotproject' is energie coöperatie Duurzaam Steenberg opgericht i.v.m. een realiseren en exploiteren zonneveld volgens de postcoderoosregeling op het oude voetbaltrainingsveld van Nieuw Vossemeer in gang gezet.
								De gemeente faciliteert door: gronden beschikbaar te stellen, vergunning verlenen, (start)bijdragen (2 x € 5000) en een garantstelling i.v.m. aansluitkosten van het zonneveld op het elektriciteitsnet, en communicatie. In 2019 zijn 4 energiescans aangevraagd (via het Energieloket).
7.7 - Continuering regionale actie energieambassadeurs	Regio West-Brabant	Uitgevoerd	€ 700	€ 700	€ 700		Zijn er resultaten bekend van wat de energieambassadeurs tot stand gebracht hebben? Zijn de realisaties van de budgetten bekend en beschikbaar?	<p><i>Financiën: zie Specificatie 7.7</i></p> <p>Zie 7.6. Twee van de zeven energieambassadeurs maken ondertussen deel uit van de energie coöperatie. De energieambassadeurs ontvingen een vrijwilligersbijdrage van € 100 per persoon per jaar.</p>

7.8 - Extra duurzaamheidsleningen mogelijk maken	SVn, storting tot € 100.000 p/j in revolving fonds. Kosten voor gemeente maximaal 2000 euro p/j	Uitgevoerd: De duurzaamheidslening is opgegaan in de Verordening Stimuleringsregeling "Kwaliteitsimpuls bestaande particuliere woningvoorraad gemeente Steenberg (2018)" (waarvoor 1.000.000 euro budget beschikbaar is). Aantallen verstrekte leningen: 3 (2016), 7 (2017), 16 (2018), 65 (2019).	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: De duurzaamheidslening is opgegaan in de Verordening Stimuleringsregeling "Kwaliteitsimpuls bestaande particuliere woningvoorraad gemeente Steenberg (2018)" (waarvoor 1.000.000 euro budget beschikbaar is). Aantallen verstrekte leningen: 3 (2016), 7 (2017), 16 (2018), 65 (2019). Er is een aparte lijst hiervan afgegeven.</i>	
7.9 - Inrichting regionaal energieloket (regionale actie)	Regio West-Brabant	Uitgevoerd: doorlopend proces. Er is met financiële ondersteuning van de VNG (via het Energieakkoord) regionaal gewerkt aan het op-tuigen van een structuur die moet leiden tot het versnellen van energiebesparing in de gebouwde omgeving. Er is een netwerk opgebouwd tussen overheid, ondernemers, burgers en bedrijven. Dit heeft o.a. het Regionaal Energieloket (tot eind 2018 via RWB, vanaf 2019 via gemeente) opgeleverd. Dat is een digitaal platform, waar woningeigenaren terecht kunnen voor het doen van een huisscan, info over duurzame energiemaatregelen, overzicht van bedrijven die kunnen ondersteunen, subsidies, leningen, begeleiding (door energieambassadeurs), etc. In 2019 is Steenberg zelf een overeenkomst met het Energieloket aangegaan voor de duur van 2 jaar. Kosten € 3.700,00 per jaar. De kosten voor het Regionaal Energieloket bedragen per jaar € 5.634,- exclusief btw per jaar.					Is er inzicht in welke mate er gebruik gemaakt wordt van het Regionaal Energieloket? Heeft de gemeente Steenberg voor dit project/werkzaamheden een budget beschikbaar gesteld?	Energieloket maakt kwartaalrapportages. Vóór 2019 werd het regionaal Energieloket gefinancierd vanuit de VNG-ondersteuningsstructuurgelden. In 2019 is Steenberg zelf een overeenkomst met het Energieloket aangegaan voor de duur van 2 jaar. Kosten € 3.700,00 per jaar.	
Sociale duurzaamheid - Minima									
8.1 - Inzet werkpleinen bij uitvoering Participatiewet vanaf 2016 (reeds gepland, c.p. REP8a)	Werkpleinen Brabantse Wal en Hart van W.Br.	Uitgevoerd: doorlopend proces Zie tekst duurzaamheidsparagraaf	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
8.2 - Werken via 'ontwikkelbedrijf' aan uitvoering van de Participatiewet vanaf 2016 (reeds gepland, c.p. REP8a)	Werkvoorzieningsschap WNBr	jaarrekening 2018 (korthedshalve).	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
8.3 - Uitvoering projecten/pilots ikv Participatiewet (reeds gepland, c.p. REP7b)	Stichting Leergeld		apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
Sociale duurzaamheid - Onderwijs									
8.4 - Verdere inzet op uitvoering RMC-wet (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie) (reg. werk)	RMC Regio West-Brabant	Uitgevoerd: doorlopend proces	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	

Sociale duurzaamheid - Sociale zekerheid									
Idem acties Minima 8.1 en 8.2					apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
Sociale duurzaamheid - Gender gelijkheid									
8.5 - Continueren en zo mogelijk uitbouwen arbeidsvoorwaarden t.b.v. gendergelijkheid (reg. werk)	Gemeenten Bergen op Zoom en Woensdrecht	Uitgevoerd: doorlopend proces V.w.b. bestaande arbeidsvoorwaarden en rechtspositionele bepalingen t.b.v. gendergelijkheid. Deze zijn toegepast.	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
Sociale duurzaamheid - Gezondheid/Ernstig overgewicht volwassenen									
8.6 - Maatwerkafspraken met GGD over gezonde leefstijl e.d. (regulier werk)	GGD West-Brabant	Uitgevoerd: doorlopend proces	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
8.7 - Uitvoeren volwassenen-en ouderenmonitor (2016-2018) (reeds gepland)		Maatwerkafspraken met GGD							
8.8 - Opstellen nieuwe nota Volksgezondheid met aandacht voor terugdringen overgewicht (2016) (reeds gepland)	GGD West-Brabant	Over gezonde leefstijl e.d.: in samenwerking met de bibliotheek is voorlichting/een workshop georganiseerd over het thema voeding/positieve gezondheid. Voortvloeiend uit het beleidsplan sociaal domein is het uitvoeringsplan Volksgezondheid Brabantse Wal (incl. jeugdgezondheidszorg) 2019 t/m 2021 opgesteld en zijn structurele activiteiten in 2019 uitgevoerd. (vaststelling 3 maart 2020). Het terugdringen van overgewicht is daarbij een van de speerpunten.							
8.9 - Uitvoeren nota Volksgezondheid 2017-2020 (reeds gepland)									
Sociale duurzaamheid - Gezondheid/Ernstig overgewicht kinderen									
8.10 - Maatwerkafspraken gezonde voeding 't Ravelijn/gastlessen (reg. werk)	GGD West-Brabant	Uitgevoerd (deels): doorlopend proces	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	

8.11 - Beweegprogramma's voor kinderen via sportcoaches (reg. werk)		Maatwerkafspraken met GGD over gezonde leefstijl e.d.: gastlessen op 't Ravelijn, scholen zijn aangeschreven over bijvoorbeeld de gezonde school, schoolfruit. School de Nieuwe Veste zet in op het thema De Gezonde school. Beweegprogramma's voor kinderen via sportcoaches in de vorm van Sjors Sportief zijn/worden uitgevoerd. Zie verder bij 8.6 t/m 8.9.							
8.12 - Aandacht voor terugdringen overgewicht bij de jeugd in de nieuwe nota Volksgezondheid (zie 8.8 en 8.9)									
Sociale duurzaamheid - Sport									
8.13 - Opstellen Sportbeleidsplan (2016) (reeds gepland, c.p. SC3a)		Uitgevoerd (deels) De gemeenteraad heeft in 2018 ingestemd met de kaders voor het nieuwe sportbeleid 'Steenbergen Vitaal'. In het nog op te stellen uitwerkingsplan komt ook de brede inzet van de sportcoaches tot uiting om inwoners te stimuleren tot meer bewegen en sporten. Met de genoemde kadernota worden koppelingen gelegd met diverse andere beleidsterreinen (Jeugd- en Jongerenwerk, Volksgezondheid en het Sociaal Domein). Dit betekent een integrale benadering waardoor meer combinaties van activiteiten en samenhang tussen de beleidsvelden en diverse partijen is te realiseren.	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
8.14 - Uitvoeren Sportbeleidsplan (2017-2019) (reeds gepland, c.p. SC3a)									
8.15 - Opstellen en implementeren plan van aanpak bredere inzet sportcoaches (2016-2018) (reeds gepland, c.p. SC4a)									
Sociale duurzaamheid - Burgerparticipatie									
Geen actie									
Veiligheid									
8.16 - Uitvoeren Integr. Veiligheidsbeleid (2016-2020) (reeds gepland, c.p. BV6a)	Politie, Dorpsraden	Uitgevoerd (deels): doorlopend proces Het integraal Veiligheidsbeleidsbeleid is vastgesteld en aan de uitvoering ervan wordt continu gewerkt.	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>	
Sociale duurzaamheid - Werkloosheid									

8.17 - Continuering van het Werkcentrum (reg. werk)	ISD, UWV, WVS	Uitgevoerd: doorlopend proces Aan de versteviging van de inzet van het werkcentrum wordt gewerkt. Dit houdt in dat het primaire proces op orde wordt gebracht via een verbeterd inzicht in het klanten- en werkgeversbestand, adequate ketenverbinding en interne samenwerking, meer aandacht voor handhaving en duidelijkheid over taken, rollen en sturing vanuit het management.	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>
Sociale duurzaamheid - Jeugdwerkloosheid								
8.18 - Continuering activiteiten 'jongeren-coach/klantmanager jongeren' (reg. Werk)	ISD, RMC, UWV	Uitgevoerd: doorlopend proces De activiteiten 'jongerencoach/klantmanager jongeren' zijn gecontinueerd.	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>
Sociale duurzaamheid - Werkgelegenheid								
8.19 - Uitvoering Economische Visie (acties gericht op werkgelegenheid) (reeds gepland, c.p. JW4a, REP 4-5-6b, REP5c, REP5e, REP7a)	Samenwerking in Regio met Rewin, BOM, Board en AFC, Ondernemersvereniging, ZLTO, Starterscentrum	Uitgevoerd (deels): doorlopend proces Aan het uitvoeren van de Economische visie (v.w.b. acties gericht op werkgelegenheid) is en wordt gewerkt. De bestuursopdracht Sterke economie Steenberg 2020-2030 wordt in samenwerking met Start2grow, RWB, Veerkrachtig bestuur opgesteld (gereed Q2-2020).	apart budget	apart budget	apart budget	apart budget	Zijn de bedragen van de aparte budgetten bekend en wat zijn de realisaties daarvan?	<i>Financiën: de kosten hiervan zitten verweven in de budgetten van de het Sociaal Domein</i>
Sociale duurzaamheid - Solvabiliteitsratio Eigen Vermogen/Vreemd Vermogen								
8.20 - Geen actie								
Sociale duurzaamheid - Heffingen (OZB-tarief)								
8.21 - Geen actie								

Bijlage 2. Financiële specificaties

Specificatie 1.1

Jaar periode	Doc.nr.	Datum	Tekst	Relatie/ ext. factnr.	BC	Bedrag
201602	1016000617	29-jan-2016	Bekendmakingen De Bode	Uitgeverij de Bode bv 229533/110482	4114.6141..	€ 54,72
201603	1016001143	26-feb-2016	Bekendmakingen de Bode	Uitgeverij de Bode bv 230529/110482	4114.6141..	€ 54,00
						€ 108,72
201706	1017003859	7-jun-2017	Folder energie-advies 1000x	xxxxx 201730097	4114.6141..	€ 422,00
201707	1017004429	28-jun-2017	Advertentie gratis energieadvies	Uitgeverij de Bode bv 110482/248830	4114.6141..	€ 252,00
201707	1017004543	5-jul-2017	Ontwerp adv. Energieadvies	xxxxx 201730108	4114.6141..	€ 95,00
201712	1017008525	15-dec-2017	Banner energie-advies	xxxxx 2027621/12970	4114.6141..	€ 295,00
						€ 1.064,00

Specificatie 2.5

Jaar periode	Doc.nr.	Datum	Tekst	Relatie/ ext. factnr.	BC	Bedrag
201604	1016002440	19-apr-2016	Termijn 1 plaatsen zonnecollectorinstallatie	xxxxx S560.140/stee001	4114.6141..	€ 8.732,50
201605	1016002884	10-mei-2016	Termijn 2 zonnecollectorinstallatie	xxxxx S 560.178/stee001	4114.6141..	€ 8.732,50
201605	1016003238	26-mei-2016	Termijn 3 zonnecollectoreninstallatie	xxxxx S 560.207/stee001	4114.6141..	€ 7.485,00
						€ 24.950,00
201710	1017007220	20-okt-2017	Zonnecollectoren 16 stuks	xxxxx S 570.460/stee001	4114.6141..	€ 8.732,50
201712	1017008379	7-dec-2017	Termijn 2 zonnecollectoren	xxxxx S 570.518/stee001	4114.6141..	€ 9.980,00
201712	1017008700	21-dec-2017	Termijn 3 zonnecollectoren	xxxxx S 570.535/stee001	4114.6141..	€ 6.237,50
						€ 24.950,00
201812	1018008188	20-dec-2018	Werkzaamheden energieneutraliteit	xxxxx 18801279	4114.6141..	€ 5.439,00
						€ 5.439,00
2019	107012	05-03-2020	Led verlichting monteren De Vaert	xxxxx		€ 26.607,24
						€ 26.607,24

Specificatie 2.6

Jaar periode	Doc.nr.	Datum	Tekst	Relatie/ ext. factnr.	BC	Bedrag
201610	1016006861	26-okt-2016	Concept rapport GPR de Vaert	xxxxx 16800921	4114.6141..	€ 2.450,00
201610	1016006860	26-okt-2016	Extra werkzaamheden GPR de Vaert	xxxxx 16800922	4114.6141..	€ 360,00
						€ 2.810,00

Specificatie 3.5

Jaar periode	Doc.nr.	Datum	Tekst	Relatie/ ext. factnr.	BC	Bedrag
201612	1016007918	6-dec-2016	Licentie GPR Gebouw	Regio West-Brabant 2016300594/300000236	4114.6141..	€ 850,00
						€ 850,00
201712	1017009206	6-feb-2018	Kosten licentie 2017 GPR Gebouw	Regio West-Brabant 2018300115/300000236	4114.6141..	€ 900,00
						€ 900,00

Specificatie 4.2

Key2Financiën

Bedrijf 2 Steenbergem PRODUCTIEOMGEVING Aantal facturen: 3 Aantal facturen vervanging: 0

Boekingsinformatie													
Grootboeknummer	76720055.2			Omschrijving 1:	Herz opst basis rioleringsplannen(K)								
Dimensie 2:	n.v.t.			Omschrijving 2:	n.v.t.								
Dimensie 3:	n.v.t.			Omschrijving 3:	n.v.t.								
Dimensie 4:	n.v.t.			Omschrijving 4:	n.v.t.								
Dimensie 5:	n.v.t.			Omschrijving 4:	n.v.t.								
Bedragen boekingen (saldo) , periode 0 t/m 99 van 2019													
Gbknr	Kostensoort	I/U	Taak	Periode	Datum	Omschrijving	Naam	Dagboek	Doc.nr	Rechnr	Verpl.nr	Bedrag	Type
76720055	4320000	U		3	27-03-2019	Uitwerken/bespreken referentieschema		10	101893			1.955,00	FACTUUR
76720055	4320000	U		4	29-04-2019	Evaluatie vGRP		10	102587			2.320,00	FACTUUR
76720055	4320000	U		11	26-11-2019	Correctie werkz.heden BRPs de Heen/Dint/Stb.cent		10	105450			7.000,00	FACTUUR
76720055	4320000	U		11	26-11-2019	Correctie Bijdr.GRP Waterkring-West 2020-2023	Gemeente Bergen op Zoom	10	104334			9.282,08	FACTUUR
76720055	4320000	U		11	26-11-2019	Corr. Werkz. opst.nieuw verbreed GRP mrt t/m mei		10	104157			1.020,00	FACTUUR
76720055	4320000	U		11	26-11-2019	Correctie BRP De Heen, Dinteloord en Steenbergem		10	101261			4.000,00	FACTUUR
76720055	4320000	U		12	28-01-2020	Ondersteuning GRP juni - december 2019		10	108936			977,50	FACTUUR
Totaal:												26.554,58	

Specificatie 4.4

1016001130	29-02-2016	2016/03	14305 St.Nationale Boomfee	Inkoop	65,78	0,00	Sleutelhangers tbv Boomfeestdag
1016002051	10-03-2016	2016/04	13274	Inkoop	293,50	0,00	Boomgaten maken en hwa verleggen Herengoed Boomplantdag
1016002160	11-04-2016	2016/04	11821	Inkoop	1.020,50	0,00	Beplanting Molendijk
1016002626	30-04-2016	2016/05	11821	Inkoop	2.025,00	0,00	Beplanting t.b.v.hagen Molendijk
1016002826	18-03-2016	2016/05	20421	Inkoop	990,00	0,00	Levering 6 Magnolia kobus boomplantdag
1016002951	12-05-2016	2016/05	11821	Inkoop	2.580,50	0,00	Aankoop aanplant Zuideinde
1016004997	08-08-2016	2016/08	12631	Inkoop	19.211,00	0,00	Onderst.opstellen groenbeheerplan Stb
1016007077	03-11-2016	2016/11	23086	Inkoop	1.631,67	0,00	MLG Gebied/Gebiedsmakelaar Cruislandese Kreken
4016000207	23-11-2016	2016/11		Memoriaal	24.837,00 -	0,00	Overb.f.2160,2626,2951,4997 n.6248/4045
4016000209	23-11-2016	2016/11		Memoriaal	1.888,63	0,00	Overb.fact.nr.4601 van 6248/4045
4016000210	23-11-2016	2016/11		Memoriaal	1.888,63 -	0,00	Corr.overb.fact.nr.4601 van 6248/4045
4016000211	28-11-2016	2016/11		Memoriaal	1.888,33	0,00	Overb.fact.nr.4601 van 6248/4045
1016008265	20-12-2016	2016/12	23015	Inkoop	3.875,00	0,00	Vervangen Koningslinde en 3 jaar nazorg
1016008390	22-12-2016	2016/12	10304 Provincie Noord-Brab	Inkoop	13.500,00	0,00	Bijdrage Brabantse Delta 2
1016008565	31-12-2016	2016/12	10304 Provincie Noord-Brab	Inkoop	111,57	0,00	Bijdr.Gebiedscontr.Br.Delta 2 + corr.2012 t/m 2015
4016000228	05-01-2017	2016/13		Memoriaal	19.211,00 -	0,00	Overb.fact.4997 n.6248/4045, groenb.plan
4016000244	05-01-2017	2016/13		Memoriaal	19.211,00	0,00	corr.4016-228 fact.4997 groenb.plan
1017001813	27-03-2017	2017/03	23583	Inkoop	815,00	0,00	Bomen tbv boomfeestdag
1017001813	27-03-2017	2017/03	23583	Inkoop	125,00	0,00	Bomen tbv boomfeestdag
1017001814	27-03-2017	2017/03	23583	Inkoop	137,45	0,00	Regenwormen 2,5 kg. tbv boomfeestdag
1017002466	08-03-2017	2017/04	10304 Provincie Noord-Brab	Inkoop	4.269,63	0,00	Spec.kosten gebiedscontract 2016-2021
1017003218	26-01-2017	2017/05	10304 Provincie Noord-Brab	Inkoop	1.239,67	0,00	Spec.kosten gebiedscontract 2 2012-2016
1017003219	26-01-2017	2017/05	10304 Provincie Noord-Brab	Inkoop	13.500,00	0,00	Bijdr.Gebiedscontract Br.Delta 3
1017003697	07-03-2017	2017/06	10304 Provincie Noord-Brab	Inkoop	46.496,25	0,00	Uitvoeringsk.contr.Brabantse Delta 3
1017003924	13-06-2017	2017/06	17577	Inkoop	598,50	0,00	Tractor met Herder Klepelen
1017004675	02-03-2017	2017/07	14305 St.Nationale Boomfee	Inkoop	320,50	0,00	Producten tbv Boomfeestdag
1017005547	14-08-2017	2017/08	23086	Inkoop	550,05	0,00	Doorber.kosten 11/30 Gebiedsontwikkeling
1017008246	04-12-2017	2017/12	23086	Inkoop	2.500,00	0,00	Inzet projectleider/gebiedsmakelaar inzake Cruislandese Kreken
1018001609	15-03-2018	2018/03	24289	Inkoop	132,00	0,00	Regenwormen Boomfeestdag
1018002349	11-04-2018	2018/04	13274	Inkoop	420,00	0,00	Project Oranjewal div.werkzaamheden
1018002350	11-04-2018	2018/04	13274	Inkoop	6.712,50	0,00	Project Oranjewal div.werkzaamheden groen aanplant boomfeestdag
1018003984	07-03-2018	2018/06	14305 St.Nationale Boomfee	Inkoop	416,10	0,00	Boom-oorkondes , boomfeestdag drinkfles
1018005708	05-09-2018	2018/09	23086	Inkoop	2.688,00	0,00	Inzet projectleider MLG
1018006146	25-09-2018	2018/09	17577	Inkoop	671,00	0,00	Tractor en klepelmaaier
1018006304	02-10-2018	2018/10	23086	Inkoop	1.919,00	0,00	Inzet projectleider en gebiedsmakelaar september

Specificatie 6.1

Jaar periode	Doc.nr.	Datum	Tekst	Relatie/ ext. factnr.	BC	Bedrag
201604	1016002500	21-apr-2016	Sponsorbijdrage	xxxxx Sponsorbijdrage	4114.6141..	€ 1.000,00
						€ 1.000,00
201712	1017008696	18-dec-2017	Afvallessen	xxxxx 30-2017	4114.6141..	€ 4.000,00
						€ 4.000,00

Specificatie 7.7

Jaar periode	Doc.nr.	Datum	Tekst	Relatie/ ext. factnr.	BC	Bedrag
201601	1016000396	18-jan-2016	Vergoeding 2016 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg2016vrijw.	4114.6141..	€ 100,00
201601	1016000397	18-jan-2016	Vergoeding 2016 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.2016vrijw.	4114.6141..	€ 100,00
201601	1016000398	18-jan-2016	Vergoeding 2016 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.2016vrijw.	4114.6141..	€ 100,00
201601	1016000399	18-jan-2016	Vergoeding 2016 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.2016vrijw	4114.6141..	€ 100,00
201601	1016000400	18-jan-2016	Vergoeding 2016 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.2016vrijw.	4114.6141..	€ 100,00
201601	1016000395	18-jan-2016	Vergoeding 2016 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.2016vrijw.	4114.6141..	€ 100,00
201606	1016003447	6-jun-2016	Verg.vrijwilligerswerk 1-6-16 energie-inspiratie-cafe	xxxxx Verg.vrijw.werk1-6	4114.6141..	€ 100,00
						€ 700,00
201702	1017001072	22-feb-2017	Vergoeding 2017 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Vergoeding2017vrijw	4114.6141..	€ 100,00
201702	1017001073	22-feb-2017	Vergoeding 2017 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Vergoeding2017vrijw	4114.6141..	€ 100,00
201702	1017001076	22-feb-2017	Vergoeding 2017 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Vergoeding2017vrijw	4114.6141..	€ 100,00
201702	1017001071	22-feb-2017	Vergoeding 2017 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Vergoeding17vrijw.	4114.6141..	€ 100,00
201703	1017001444	13-mrt-2017	Vergoeding 2017 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.vrijw.2017	4114.6141..	€ 100,00
201703	1017001445	13-mrt-2017	Vergoeding 2017 vrijwilligerswerk energie-ambassadeur	xxxxx Verg.vrijw.2017	4114.6141..	€ 100,00
						€ 600,00
201807	1018004845	25-jul-2018	Verg.vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilliger	4114.6141..	€ 100,00
201807	1018004844	25-jul-2018	Verg.vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilligers	4114.6141..	€ 100,00
201807	1018004849	25-jul-2018	Verg.vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilliger	4114.6141..	€ 100,00
201807	1018004847	25-jul-2018	Verg.Vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilliger	4114.6141..	€ 100,00
201807	1018004848	25-jul-2018	Verg.vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilliger	4114.6141..	€ 100,00
201807	1018004846	25-jul-2018	Verg.vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilliger	4114.6141..	€ 100,00
201808	1018004975	2-aug-2018	Verg.vrijwilligerswerk	xxxxx Verg.vrijwilliger	4114.6141..	€ 100,00
201808	1018005117	7-aug-2018	Verg.2018 energie-ambassadeur	xxxxx Verg18 energie-ambas	4114.6141..	€ 100,00
						€ 800,00

Bijlage 3. Verantwoording van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van een document- en dossierstudie, interviews en wederhoor.

Document- en dossierstudie

Om een zo breed mogelijk beeld te kunnen vormen over de wijze waarop de gemeente Steenbergen invulling geeft aan haar duurzaamheidsbeleid, heeft de RKC een uitgebreide set met documenten ontvangen en bestudeerd. Daarbij is tijdens de dossierstudie specifiek gekeken naar:

- De relatie tussen het voorgenomen duurzaamheidsbeleid en de beoogde wijze waarop het beleid uitvoering dient te krijgen of heeft gekregen in de praktijk;
- De wijze waarop burgers betrokken worden bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid;
- Hoe de communicatie over duurzaamheidsontwikkelingen vanuit de gemeente naar inwoners wordt vormgegeven;
- De wijze waarop de gemeenteraad is geïnformeerd over de uitvoering van het duurzaamheidsbeleid.

Hieronder volgt een overzicht van duurzaamheidsonderwerpen waarvan de onderliggende documenten geraadpleegd zijn, met aansluitend de overig geraadpleegde bronnen:

- Algemeen - Duurzaamheidsbeleid – coördinatie beleidscyclus
- Communicatie
- Duurzame gemeentelijke bedrijfsvoering
- Duurzaam ontwikkelen en bouwen
- Duurzaam beheren - water
- Duurzaam beheren - groen
- Duurzaam ondernemen
- Duurzame mobiliteit
- Duurzaam wonen en leven
- Duurzame energieopwekking
- Minima, sociale zekerheid, werkloosheid
- Gezondheid - Ernstig overgewicht, sport
- Veiligheid
- Werkgelegenheid
- Raad
- Regio West-Brabant
- Overig
- Financiën
- <https://www.gemeente-steenbergen.nl/>
- <https://www.gdindex.nl/>
- <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-economie>
- <https://vng.nl/rubrieken/energie-en-klimaat>
- <https://www.cbs.nl/nl-nl/economie/landbouw/monitor-duurzame-agro-grondstoffen-2016/toelichtingen-homepage-agro-grondstoffen/duurzaamheid>
- <https://www.brabant.nl/onderwerpen/milieu/duurzaamheid>
- <https://www.bestuursacademie.nl/organisatieontwikkeling/overheidsontwikkelmodel/het-model-nader-bekeken.html>
- <https://groene-rekenkamer.nl/>
- <https://www.cbs.nl/nl-nl/economie/landbouw/monitor-duurzame-agro-grondstoffen-2016/toelichtingen-homepage-agro-grondstoffen/duurzaamheid>

Interviews

In het kader van het onderzoek zijn zowel intern als extern interviews afgenomen. Intern met ambtenaren en bestuurders. Extern met mensen vanuit het Brundtland rapport (1987), de 3 p's gedachte: sociale aspecten ('people'), milieuaspecten ('planet') en economische aspecten ('profit'). Het doel van de interne interviews was tweeledig: het verzamelen van informatie over de stand van zaken van het Uitvoeringsprogramma 'Duurzaamheid 2016-2018 Gemeente Steenbergen' en het evalueren ervan; wat gaat goed en wat kan beter? De interne interviews zijn semigestructureerd uitgevoerd aan de hand van een gespreksleidraad en gebaseerd op een vooraf opgesteld normenkader. In overleg met de geïnterviewden is bepaald welke onderwerpen relevant waren om te bespreken gezien hun functie en of rol in de organisatie. Ook de afgenomen interviews met de vertegenwoordigers van externe partijen zijn semigestructureerd uitgevoerd. Het doel van de externe interviews was om een breed beeld te krijgen van mensen die in meer of mindere mate te maken hebben met duurzaamheidsontwikkelingen en/of het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Steenbergen. Concreet: op welke wijze geeft de gemeente invulling aan haar strategie. De gemeente heeft haar strategie omschreven in de 'Duurzaamheidsnota Steenbergen 2012-2020' en bestaat uit twee delen (pijlers): zelf doen en anderen stimuleren door het bevorderen van:

- informeren: Waarom is duurzame ontwikkeling belangrijk?
- inspireren: Wat zijn de mogelijkheden voor duurzaam handelen?
- motiveren: Wat levert duurzaam handelen concreet op?
- reguleren: Wat zegt de wet- en regelgeving over duurzaamheid?
- faciliteren/ organiseren:
 - o Met welke partijen kan worden samengewerkt?
 - o Wat zijn de financieringsmogelijkheden? Zijn er subsidiemogelijkheden en zo ja, hoe kunnen de doelgroepen hier gebruik van maken?
 - o Hoe kunnen samenwerkingsverbanden opgezet worden?

De interviews vonden plaats in de periode: februari-juli 2020.

Van alle interviews zijn schriftelijke verslagen opgesteld die voor wederhoor en ter accordering aan de geïnterviewden zijn voorgelegd.

Intern zijn de volgende betrokkenen geïnterviewd:

- Beleidsmedewerker duurzaamheid
- Beleidsmedewerkers milieu en openbare ruimte
- Beleidsmedewerkers groen en riolering
- Controller
- Directeur bedrijfsvoering
- Inkoopers
- Projectleiders
- Regiefunctionaris
- Regisseurs bestuurlijke opgaven
- Wethouder financiën, personeel & organisatie
- Wethouder duurzaamheid, beheer openbare ruimte

Extern zijn van de onderstaande organisaties een of meerdere vertegenwoordigers geïnterviewd:

- Coöperatieve Vereniging Glastuinbouw Nieuw Prinsenland
- Dorpsraad Dinteloord en Prinsenland
- Dorpsraad Nieuw-Vossemeer
- FNV, algemeen bestuur en klimaatwerkgroep
- Helmig Makelaardij en Taxatieburo bv. Halsteren
- Madri Install Service bv, Steenbergen

- Odura advies en projecten bv, 's-Hertogenbosch
- Pure Energie
- Woningcorporatie stichting Stadlander, Bergen op Zoom
- Wereldwinkel Wereldwijd, Steenbergen
- Woningcorporatie stichting Woonkwartier, Zevenbergen
- ZLTO Steenbergen-Bergen op Zoom

Wederhoor

Zoals gebruikelijk bij elk onderzoek van de RKC, is ook dit onderzoek afgesloten met het wederhoortraject. Alle medewerkers van de ambtelijke organisatie en alle externe vertegenwoordigers waarbij interviews zijn afgenomen, hebben de gelegenheid gekregen om hun interviewverslag te controleren. Vervolgens is het conceptonderzoeksrapport voorgelegd voor ambtelijke wederhoor. Daarna is het definitieve rapport inclusief conclusies en aanbevelingen voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders.

Bijlage 4. Ambtelijke reactie

De RKC heeft het concept onderzoeksrapport Duurzaamheid in de gemeente Steenbergen op 8 oktober 2020 aangeboden voor ambtelijk wederhoor. Op 5 november ontving de RKC de volgende reactie:

ons kenmerk : UM2006732
zaaknummer :
uw kenmerk : BA/2020.04
uw brief van : 8 oktober 2020
afdeling : BCO
contactpersoon : C. Nuijten
telefoonnr. : 140167
bijlage(n) : Geen

Rekenkamercommissie
Postbus 6
4650 AA STEENBERGEN NB

onderwerp : Ambtelijke reactie concept-rapport
Duurzaamheid in de gemeente Steenbergen Steenbergen, 4 november 2020

Geachte heer/ mevrouw ,

Op 8 oktober 2020 ontving ik uw verzoek om een ambtelijke reactie te geven op het concept-rapport Duurzaamheid in de gemeente Steenbergen. De reactie treft u hieronder aan. Wij verwijzen daarbij naar de betreffende tekstpassages in het concept-rapport. Afsluitend wil ik u graag nog wat tips meegeven ten aanzien van het concept-rapport. Dat gaat wellicht wat verder dan de beoordeling op feitelijke onjuistheden, maar deze dragen naar mijn mening bij aan de leesbaarheid van het document.

Pagina 4, Doelstelling van het onderzoek:

"De vertegenwoordigers hebben vanuit hun perspectief en beleving meningen, suggesties en ideeën naar voren gebracht over hoe zij het stimuleren van de gemeente ervaren."

Is er specifiek gevraagd naar hoe de vertegenwoordigers het stimuleren van de gemeente hebben ervaren in de periode 2016-2018? En/of zijn ook de huidige ervaringen hierin meegenomen? Voorstel is om dit goed te duiden en mogelijk een topic- of vragenlijst die gebruikt is voor de interviews als bijlage op te nemen.

Pagina 5, 1. Wat is de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma?:

Het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 is niet langer van kracht. Er wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma. Graag dit in het onderzoeksrapport benoemen. Wij vinden het belangrijk om niet alleen terug, maar ook vooruit te kijken. Dit is bij een dynamisch beleidsterrein als duurzaamheid van belang.

Pagina 5, Beantwoording 1e en 2e deelvraag

De RKC trekt de conclusie dat de doelen en ambities een logisch geheel vormen met de visie. Dat kunnen wij beamen. Sterker nog: In het Uitvoeringsprogramma zijn de scores van de gemeente Steenbergen op alle GDI thema's/doelen op het moment van vaststellen van het Uitvoeringsprogramma in 2016, vermeld. Daarmee ligt er een ambitie die genormeerd is met meetbare GDI indicatoren. Op dat punt is naar onze

mening invulling gegeven aan het SMART principe. Een vergelijking met de GDI-scores op de GDI thema's/doelen eind 2018 was dan ook mogelijk.

Uw conclusie wordt (voor zover wij kunnen zien) ingegeven door pagina 43, de rapportage met de batterijtjes. Daar staat bij de vierde bullet van deelvraag 1 de tekst: "De doelstellingen en ambities (projecten/acties) zijn merendeels tekstueel en kwalitatief van aard. Streefwaarden ontbreken veelal en dit maakt het lastig om te beoordelen of er inzicht is". Als het gaat om de ambities is dat niet helemaal terecht. Zoals hierboven aangegeven is de ambitie in het Uitvoeringsprogramma wel degelijk voorzien van streefwaarden.

Voorstel is om op pagina 43 de tekst op dit punt te herzien. In de tekst op pagina 5 zou wat duidelijker gesteld kunnen worden dat de ambities waren voorzien van meetbare doelstellingen (GDI). Wat betreft de uitvoeringsacties en projecten: deze voldoen over het algemeen niet aan de SMART principes.

In het Uitvoeringsprogramma is expliciet opgemerkt dat 'de (extra) acties in verband met inzet op de GDI zeker zullen leiden tot een verbetering van de score, maar dat geen enkele zekerheid kan worden gegeven over het bereiken van de ambities van de gemeenteraad. Dat heeft te maken met het feit, dat de gebruikte gegevens waarmee de GDI-scores worden bepaald, niet altijd even recent zijn en/of gemeente-specifiek. Bovendien kan de gemeente in veel gevallen maar in beperkte mate invloed uitoefenen op de gegevens die horen bij een bepaalde indicator. Een voorbeeld hiervan is de biologische kwaliteit van het oppervlaktewater die maar in beperkte mate beïnvloedbaar is door de gemeente. De uiteindelijke scores blijven ook vaak afhankelijk van gedrag van inwoners en bedrijven'. Voorstel is om dit te benoemen in het rapport.

Pagina 5, Beantwoording 1e deelvraag, 2e bullet:

Het B&W-voorstel (deze is reeds in een eerder stadium aangeleverd) over het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 bevatte - in tegenstelling tot het document dat naar de raad is gegaan - een overzicht van de extra benodigde uren van de betrokken medewerkers van de verschillende afdelingen en het extra budget ten opzichte van 'going-concern-uren/budget' in verband met het Uitvoeringsprogramma. Wel moeten wij opmerken dat wij geen inzicht kunnen geven of de geraamde uren ook overeenkomen met de daadwerkelijk gemaakte uren. Tijdschrijven is (nog) niet voor de gehele ambtelijke organisatie ingevoerd.

Pagina 5, Beantwoording 3e deelvraag, 1e bullet:

De conclusie dat de GDI niet als standaardinstrument wordt gehanteerd door de medewerkers is feitelijk niet correct. Alle verantwoordelijke projecttrekkers/(beleids)medewerkers hebben bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 en voor de jaarlijkse begrotingen en jaarrekeningen input hebben geleverd, maar het blijkt dat de betreffende medewerkers zich hier niet altijd van bewust waren. Zij hebben dus wel degelijk een bijdrage geleverd aan de doelen.

Graag dit corrigeren in het onderzoeksrapport.

Pagina 5, Beantwoording 3e deelvraag, 2e en 3e bullet:

Gezien voorgaande teksten kan niet zondermeer gesteld worden dat de bovengemiddelde score van de gemeente Steenberg van 6,0 niet te danken is aan het effectief gebruik van de GDI-monitor. Dit doet in onze ogen geen recht aan de projecten/acties die zijn uitgevoerd. Door weloverwogen projecten/acties in het Uitvoeringsprogramma met het oog op de GDI-monitor, kan ook niet zondermeer gesteld worden dat er geen direct verband is met de GDI-monitor bij het realiseren van de gemeentelijke ambities. De gemeentelijke ambities vallen grotendeels samen met die van de GDI.

Over de opmerking dat de bovengemiddelde score voor een belangrijk deel gerealiseerd wordt door de hoge sub-score op 'Economie': deze score is onderdeel van de totale duurzaamheidsscore en staat niet op zichzelf. De opmerking suggereert dat 'Milieu en Energie' nog steeds wordt gezien als exclusief behorende tot 'het duurzaamheidsterrein'.

Graag bovenstaande in het onderzoeksrapport nuanceren.

Pagina 12, Inleiding hoofdstuk 2:

Het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 is gebaseerd op de Duurzaamheidsnota, het Convenant Duurzaam Bouwen en de Gemeentelijke Duurzaamheid Index. Zoals het nu beschreven staat lijkt het alsof er geen onderlinge relatie is tussen de documenten.

Graag dit in het onderzoeksrapport verduidelijken.

Pagina 15/16, 3.4 - Communicatie duurzaam bouwen:

Gasloos bouwen is inmiddels verplicht bij nieuwbouw.

Pagina 17, 5.1 - Activiteit uitvoeren i.s.m. ondernemers Steenberg:

In 2020 is er een werkgroep duurzaamheid opgestart voor het bedrijventerrein Reinierpolder. Hieraan nemen verschillende ondernemers die gevestigd zijn op het bedrijventerrein deel.

Pagina 19, 7.1 - Opstellen regionale kansenkaart mestvergisting (2016-2017):

"Regionaal niet uitgevoerd: Wordt meegenomen in de Regionale Energie Strategie."

Dit is niet het geval. Wel wordt er in de RES een regionale structuur warmte opgenomen. Hierbij wordt gekeken naar gemeente overstijgende warmtebronnen.

Pagina 19, 7.2 - Stimuleren toepassing duurzame energie-opwekking (o.a. Warmte Koude Opslag):

"De Verklaring van Steenberg energieneutraal in 2040 is ondertekend door de gemeente en haar maatschappelijke partners (2016)."

De gemeenteraad heeft in de vergadering op 9 juli jl. de doelstelling bijgesteld naar energieneutraal in 2050.

"De Visie Energie en Ruimte wordt opgesteld, die richting gaat geven aan de opgave energietransitie (vaststelling gemeenteraad gepland 2020)."

De Visie Energie en Ruimte is op 9 juli 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.

"In 2019/2020 is/wordt deelgenomen aan het project Regionale Energiestrategie. Deze geeft inzicht in de benodigde acties op de verschillende schaalniveaus en de governance om de klimaatdoelstellingen te halen."

De gemeente Steenbergen werkt binnen de regio West-Brabant gezamenlijk met vijftien gemeenten, de provincie Noord-Brabant, de waterschappen Brabantse Delta en Rivierenland en netbeheerder Enexis aan de RES.

De RES is een instrument om te komen tot een regionaal afgestemde bijdrage aan de nationale klimaatdoelen. Het gaat om 1) de duurzame opwekking van elektriciteit, 2) de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en 3) de daarvoor benodigde opslagcapaciteit en infrastructuur. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.

Uiterlijk 1 juli 2021 dienen alle regio's de definitieve RES, ook wel de RES 1.0 genoemd, aan het Rijk aan te bieden. De RES moet vervolgens minimaal eens in de twee jaar herzien worden.

Pagina 21, 7.6 - Energiebesparingsactie woningeigenaren:

"De gemeente faciliteert door: gronden beschikbaar te stellen, vergunning verlenen, (start)bijdragen (2 x € 5000) en een garantstelling i.v.m. aansluitkosten van het zonneveld op het elektriciteitsnet, en communicatie."

De gemeente heeft een startbijdrage van € 5.000,- verstrekt aan Duurzaam Steenbergen. Daarnaast ontvangt de energiecoöperatie zowel in 2020 als in 2021 een subsidie van € 5.000,-.

Pagina 21, 7.7 - Continuering regionale actie energieambassadeurs:

"De energieambassadeurs vormen ondertussen de energie coöperatie."

Niet alle energieambassadeurs zijn onderdeel van Duurzaam Steenbergen, alleen de [REDACTED] en de [REDACTED]

Pagina 21, 7.9 - Inrichting regionaal energieloket (regionale actie):

"In 2019 is Steenbergen zelf een overeenkomst met het Energieloket aangegaan voor de duur van 2 jaar. Kosten € 3.700,00 per jaar."

De kosten voor het Regionaal Energieloket bedragen per jaar € 5.634,- exclusief btw per jaar.

Pagina 29, Tabel 3:

"Ondersteuning regionale initiatieven energiebesparing particuliere woningbouw (2016-2017)" wordt genoemd als een voorbeeld van een project / actie waarbij een SMART-formulering ontbreekt. Dit is echter een project van de VNG en Regio West-Brabant (RWB) waar wij als gemeente aan deel hebben genomen. De VNG heeft geen SMART-doelstelling vooraf geformuleerd. Het doel van de ondersteuningsstructuur was: allianties op het gebied van energie op lokaal niveau laten ontstaan. Hieruit zijn de energiecoöperatie Energiek Brabantse Wal en later de energiecoöperatie Duurzaam Steenbergen en het Regionaal Energieloket ontstaan.

Pagina 32, 3.1 tweede alinea:

Als toelichting/reactie op de bewering, dat de monitoring van indicatoren van duurzaamheidsonderdelen niet eenduidig plaatsvindt in de organisatie: de duurzaamheid van de gemeente Steenberghe wordt niet binnen de organisatie gemeten, maar gebeurt binnen de landelijke GDI. Zo heeft de raad het gewild en staat het in het Uitvoeringsprogramma.

Pagina 39, De organisatie:

"Hoewel het gemeentebestuur de doelstelling heeft bij de top 100 gemeenten te komen, is bij de organisatie niet bekend of deze doelstelling is behaald." Deze doelstelling is in het uitvoeringsprogramma bijgesteld naar het 'behalen van een score 5,0 eind 2018'. Deze bijstelling is expliciet vermeld in het raadsvoorstel met betrekking tot het Uitvoeringsprogramma, echter niet als apart beslispunt.

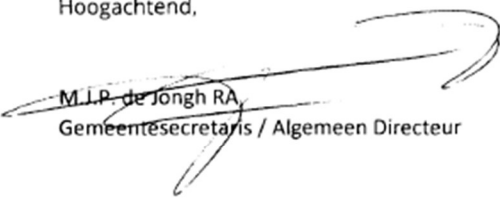
Tot slot

Graag geven wij de volgende tips/suggesties/aandachtspunten mee aan de RKC:

- Beschrijf (ook voor de blik op de toekomst) de huidige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid – nationaal, regionaal en lokaal;
- Geef in het rapport meer achtergrond over de periode waarin het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 is opgesteld en uitgevoerd. Zo bestond ten tijde van het opstellen van het uitvoeringsprogramma het Klimaatakkoord nog niet;
- Probeer in het rapport de dynamiek van het beleidsterrein duurzaamheid nadrukkelijker naar voren te brengen. De ontwikkelingen op dit beleidsterrein gaan ontzettend hard.
- Geef inzicht in de beperkte beschikbare capaciteit (aantal fte (beleids)medewerker duurzaamheid) en de capaciteit die beschikbaar was voor de coördinatie van het uitvoeringsprogramma. Was er voldoende capaciteit beschikbaar? Hoe was dit in andere gemeenten (in de regio of van vergelijkbare omvang) gesteld?;
- Om de leesbaarheid van het rapport te vergroten, kan nog eens kritisch worden gekeken naar de plaats van figuren en tabellen in het rapport. Wat kan eventueel naar de bijlage worden verplaatst? Let daarnaast op het taalgebruik, zodat het rapport voor eenieder goed te volgen is.

Ik wens u veel succes toe met het verwerken van de ambtelijke reactie en kijk uit naar de eindversie van het onderzoeksrapport.

Hoogachtend,

M.J.P. de Jongh RA
Gemeentesecretaris / Algemeen Directeur

Bijlage 5. Reactie op ambtelijk wederhoor

Het ambtelijk wederhoor bevat naast opmerkingen over feitelijke onjuistheden in het rapport, ook een aantal tips/suggesties/aandachtspunten voor aanpassingen. In de tabel hieronder aangegeven of en hoe de RKC dit alles verwerkt heeft in het rapport.

Ambtelijke reactie	Reactie RKC
<p><u>Pagina 4, Doelstelling van het onderzoek:</u> “De vertegenwoordigers hebben vanuit hun perspectief en beleving meningen, suggesties en ideeën naar voren gebracht over hoe zij het stimuleren van de gemeente ervaren.” Is er specifiek gevraagd naar hoe de vertegenwoordigers het stimuleren van de gemeente hebben ervaren in de periode 2016-2018? En/of zijn ook de huidige ervaringen hierin meegenomen? Voorstel is om dit goed te duiden en mogelijk een topic- of vragenlijst die gebruikt is voor de interviews als bijlage op te nemen.</p>	<p>De geïnterviewde vertegenwoordigers van de externe organisaties, hebben - in de tijd gezien - een mix van verschillende ervaringen met de gemeente Steenberg. Het overzicht van de geïnterviewde vertegenwoordigers staat in Bijlage 3, onder het kopje: Interviews. De rekenkamercommissie heeft in het onderzoek gebruik gemaakt van een semi-structureerde interviewmethode. Dit is in het onderzoeksrapport aangepast/toegevoegd in hoofdstuk 3. Resultaten afgenomen interviews, pagina 19 en 20 en in Bijlage 3. Verantwoording van het onderzoek, onder het kopje Interviews, pagina 53.</p>
<p><u>Pagina 5, 1. Wat is de stand van zaken van het uitvoeringsprogramma?</u> Het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 is niet langer van kracht. Er wordt momenteel gewerkt aan het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma. Graag dit in het onderzoeksrapport benoemen. Wij vinden het belangrijk om niet alleen terug, maar ook vooruit te kijken. Dit is bij een dynamisch beleidsterrein als duurzaamheid van belang.</p>	<p>Dat er momenteel gewerkt wordt aan het opstellen van een nieuw uitvoeringsprogramma, is toegevoegd (pagina 5). Wij gaan ervan uit dat u de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport daarin meeneemt.</p>
<p><u>Pagina 5, Beantwoording 1e en 2e deelvraag</u> De RKC trekt de conclusie dat de doelen en ambities een logisch geheel vormen met de visie. Dat kunnen wij beamen. Sterker nog: In het Uitvoeringsprogramma zijn de scores van de gemeente Steenberg op alle GDI thema's/doelen op het moment van vaststellen van het Uitvoeringsprogramma in 2016, vermeld. Daarmee ligt er een ambitie die genormeerd is met meetbare GDI indicatoren. Op dat punt is naar onze mening invulling gegeven aan het SMART principe. Een vergelijking met de GDI-scores op de GDI thema's/doelen eind 2018 was dan ook mogelijk.</p> <p>Uw conclusie wordt (voor zover wij kunnen zien) ingegeven door pagina 43, de rapportage met de batterijtjes. Daar staat bij de vierde bullet van deelvraag 1 de tekst: “De doelstellingen en ambities (projecten/acties) zijn merendeels tekstueel en kwalitatief van aard. Streefwaarden ontbreken veelal en dit maakt het lastig om te beoordelen of er inzicht is”. Als het gaat om de ambities is dat niet helemaal terecht. Zoals hierboven aangegeven is de ambitie in het Uitvoeringsprogramma wel degelijk voorzien van streefwaarden.</p> <p>Voorstel is om op pagina 43 de tekst op dit punt te herzien. In de tekst op pagina 5 zou wat duidelijker gesteld kunnen worden dat de ambities waren voorzien van meetbare doelstellingen (GDI). Wat betreft de uitvoeringsacties en projecten: deze voldoen over het algemeen niet aan de SMART principes.</p>	<p>De RKC deelt uw mening niet. Uit de interviews met de ambtenaren en de bestudeerde documenten, is ons feitelijk niet gebleken dat er op basis van een overeengekomen en samenhangende werkwijze integraal (SMART) inzicht is in de doelstellingen en ambities op het gebied van duurzaamheid.</p>
<p>In het Uitvoeringsprogramma is expliciet opgemerkt dat ‘de (extra) acties in verband met inzet op de GDI zeker zullen leiden tot een verbetering van de score, maar dat geen enkele zekerheid kan worden gegeven over het bereiken van de ambities van de gemeenteraad. Dat heeft te maken met het feit, dat de gebruikte gegevens waarmee de GDI-scores worden bepaald, niet altijd even recent zijn en/of gemeentespecifiek. Bovendien kan de gemeente in veel gevallen maar</p>	<p>In hoofdstuk 3, paragraaf 3.3 Monitoring nader beschouwd, is onder het kopje <i>De kaders</i> (pagina 24) onder meer al aangegeven dat de scores maar beperkt beïnvloedbaar zijn, en niet altijd even recent en/of gemeente specifiek.</p>

<p>in beperkte mate invloed uitoefenen op de gegevens die horen bij een bepaalde indicator. Een voorbeeld hiervan is de biologische kwaliteit van het oppervlaktewater die maar in beperkte mate beïnvloedbaar is door de gemeente. De uiteindelijke scores blijven ook vaak afhankelijk van gedrag van inwoners en bedrijven'. Voorstel is om dit te benoemen in het rapport.</p>	
<p><u>Pagina 5, Beantwoording 1e deelvraag, 2e bullet:</u> Het B&W-voorstel (deze is reeds in een eerder stadium aangeleverd) over het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 bevatte – in tegenstelling tot het document dat naar de raad is gegaan – een overzicht van de extra benodigde uren van de betrokken medewerkers van de verschillende afdelingen en het extra budget ten opzichte van 'going-concern-uren/budget' in verband met het Uitvoeringsprogramma. Wel moeten wij opmerken dat wij geen inzicht kunnen geven of de geraamde uren ook overeenkomen met de daadwerkelijk gemaakte uren. Tijdschrijven is (nog) niet voor de gehele ambtelijke organisatie ingevoerd.</p>	<p>Wij nemen dit voor kennisgeving aan.</p>
<p><u>Pagina 5, Beantwoording 3e deelvraag, 1e bullet:</u> De conclusie dat de GDI niet als standaardinstrument wordt gehanteerd door de medewerkers is feitelijk niet correct. Alle verantwoordelijke projecttrekkers/(beleids)medewerkers hebben bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 en voor de jaarlijkse begrotingen en jaarrekeningen input hebben geleverd, maar het blijkt dat de betreffende medewerkers zich hier niet altijd van bewust waren. Zij hebben dus wel degelijk een bijdrage geleverd aan de doelen.</p> <p>Graag dit corrigeren in het onderzoeksrapport</p>	<p>Uit de afgenomen interviews met de betrokken ambtenaren en uit de bestudeerde documenten, hebben wij niet kunnen opmaken dat de GDI als standaardinstrument wordt gehanteerd. Wij hebben geen vastgestelde overeengekomen procedure of methode aangetroffen waarin afspraken en/of specificaties staan beschreven over de wijze waarop in de organisatie gewerkt wordt met de GDI.</p>
<p><u>Pagina 5, Beantwoording 3e deelvraag, 2e en 3e bullet:</u> Gezien voorgaande teksten kan niet zondermeer gesteld worden dat de bovengemiddelde score van de gemeente Steenberg van 6,0 niet te danken is aan het effectief gebruik van de GDI-monitor. Dit doet in onze ogen geen recht aan de projecten/acties die zijn uitgevoerd. Door weloverwogen projecten/acties in het Uitvoeringsprogramma met het oog op de GDI-monitor, kan ook niet zondermeer gesteld worden dat er geen direct verband is met de GDI-monitor bij het realiseren van de gemeentelijke ambities. De gemeentelijke ambities vallen grotendeels samen met die van de GDI.</p> <p>Over de opmerking dat de bovengemiddelde score voor een belangrijk deel gerealiseerd wordt door de hoge subscore op 'Economie': deze score is onderdeel van de totale duurzaamheidsscore en staat niet op zichzelf. De opmerking suggereert dat 'Milieu en Energie' nog steeds wordt gezien als exclusief behorende tot 'het duurzaamheidssterrein'.</p> <p>Graag bovenstaande in het onderzoeksrapport nuanceren.</p>	<p>Wij begrijpen uw toelichting goed, wij hebben echter geen documenten en/of toelichtingen in ons onderzoek kunnen achterhalen waarin één op één inzichtelijk is gemaakt wat de effecten en verbanden zijn tussen de uitgevoerde projecten/acties en de bereikte GDI-scores.</p> <p>De RKC beoogt geen suggestie te wekken dat 'Milieu en Energie' wordt gezien als zijnde exclusief behorende tot 'het duurzaamheidssterrein'.</p>
<p><u>Pagina 12, Inleiding hoofdstuk 2:</u> Het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 is gebaseerd op de Duurzaamheidsnota, het Convenant Duurzaam Bouwen en de Gemeentelijke Duurzaamheid Index. Zoals het nu beschreven staat lijkt het alsof er geen onderlinge relatie is tussen de documenten.</p> <p>Graag dit in het onderzoeksrapport verduidelijken.</p>	<p>Dit is verduidelijkt in het rapport, op pagina 14.</p>
<p><u>Pagina 15/16, 3.4 - Communicatie duurzaam bouwen:</u> Gasloos bouwen is inmiddels verplicht bij nieuwbouw.</p>	<p>Dit is toegevoegd op pagina 36, 3.4.</p>

<p><u>Pagina 17, 5.1 - Activiteit uitvoeren i.s.m. ondernemers Steenbergen:</u> In 2020 is er een werkgroep duurzaamheid opgestart voor het bedrijventerrein Reinierpolder. Hieraan nemen verschillende ondernemers die gevestigd zijn op het bedrijventerrein deel.</p>	Dit is toegevoegd op pagina 38, 5.1.
<p><u>Pagina 19, 7.1 - Opstellen regionale kansenkaart mestvergistings (2016-2017):</u> "Regionaal niet uitgevoerd: Wordt meegenomen in de Regionale Energie Strategie." Dit is niet het geval. Wel wordt er in de RES een regionale structuur warmte opgenomen. Hierbij wordt gekeken naar gemeente overstijgende warmtebronnen.</p>	Dit is toegevoegd op pagina 39, 7.1.
<p><u>Pagina 19, 7.2 - Stimuleren toepassing duurzame energie-opwekking (o.a. Warmte Koude Opslag):</u> "De Verklaring van Steenbergen energieneutraal in 2040 is ondertekend door de gemeente en haar maatschappelijke partners (2016)." De gemeenteraad heeft in de vergadering op 9 juli jl. de doelstelling bijgesteld naar energieneutraal in 2050.</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 40, 7.2.
<p>"De Visie Energie en Ruimte wordt opgesteld, die richting gaat geven aan de opgave energietransitie (vaststelling gemeenteraad gepland 2020)." De Visie Energie en Ruimte is op 9 juli 2020 vastgesteld door de gemeenteraad.</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 40, 7.2.
<p>"In 2019/2020 is/wordt deelgenomen aan het project Regionale Energiestrategie. Deze geeft inzicht in de benodigde acties op de verschillende schaalniveaus en de governance om de klimaatdoelstellingen te halen." De gemeente Steenbergen werkt binnen de regio West-Brabant gezamenlijk met vijftien gemeenten, de provincie Noord-Brabant, de waterschappen Brabantse Delta en Rivierenland en netbeheerder Enexis aan de RES.</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 40, 7.2.
<p>De RES is een instrument om te komen tot een regionaal afgestemde bijdrage aan de nationale klimaatdoelen. Het gaat om 1) de duurzame opwekking van elektriciteit, 2) de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en 3) de daarvoor benodigde opslagcapaciteit en infrastructuur. De RES heeft een horizon van 2030 met een doorkijk naar 2050.</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 40, 7.2.
<p>Uiterlijk 1 juli 2021 dienen alle regio's de definitieve RES, ook wel de RES 1.0 genoemd, aan het Rijk aan te bieden. De RES moet vervolgens minimaal eens in de twee jaar herzien worden.</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 40, 7.2.
<p><u>Pagina 21, 7.6 - Energiebesparingsactie woningeigenaren:</u> "De gemeente faciliteert door: gronden beschikbaar te stellen, vergunning verlenen, (start)bijdragen (2 x € 5000) en een garantstelling i.v.m. aansluitkosten van het zonnepanel op het elektriciteitsnet, en communicatie."</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 42, 7.6. Met hierbij de opmerking dat deze aanvulling ook al stond vermeld in de laatste kolom: Door de organisatie gegeven antwoorden op de Rekenkamercommissie vragen.
<p>De gemeente heeft een startbijdrage van € 5.000, - verstrekt aan Duurzaam Steenbergen. Daarnaast ontvangt de energiecoöperatie zowel in 2020 als in 2021 een subsidie van € 5.000, -.</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 42, 7.6. Met hierbij de opmerking dat deze aanvulling ook al stond vermeld in de laatste kolom: Door de organisatie gegeven antwoorden op de Rekenkamercommissie vragen.
<p><u>Pagina 21, 7.7 - Continuering regionale actie energieambassadeurs:</u> "De energieambassadeurs vormen ondertussen de energie coöperatie."</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 42, 7.7. Met hierbij de opmerking dat deze aanvulling ook al stond vermeld in de laatste kolom: Door de organisatie gegeven antwoorden op de Rekenkamercommissie vragen.
<p>Niet alle energieambassadeurs zijn onderdeel van Duurzaam Steenbergen, alleen</p>	Vanwege privacy regels, heeft de RKC namen weggelaten.
<p><u>Pagina 21, 7.9 - Inrichting regionaal energieloket (regionale actie):</u> "In 2019 is Steenbergen zelf een overeenkomst met het Energieloket aangegaan voor de duur van 2 jaar. Kosten € 3.700,00 per jaar."</p>	De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 43, 7.9. Met hierbij de opmerking dat deze aanvulling ook al stond vermeld in de laatste kolom: Door de organisatie gegeven antwoorden op de Rekenkamercommissie vragen.

<p>De kosten voor het Regionaal Energieloket bedragen per jaar € 5.634,- exclusief btw per jaar.</p>	<p>De tekstuele aanvulling is toegevoegd op pagina 43, 7.9.</p>
<p><u>Pagina 29, Tabel 3:</u> “Ondersteuning regionale initiatieven energiebesparing particuliere woningbouw (2016-2017)” wordt genoemd als een voorbeeld van een project/ actie waarbij een SMART-formulering ontbreekt. Dit is echter een project van de VNG en Regio West-Brabant (RWB) waar wij als gemeente aan deel hebben genomen. De VNG heeft geen SMART-doelstelling vooraf geformuleerd. Het doel van de ondersteuningsstructuur was: allianties op het gebied van energie op lokaal niveau laten ontstaan. Hieruit zijn de energiecoöperatie Energiek Brabantse Wal en later de energiecoöperatie Duurzaam Steenbergen en het Regionaal Energieloket ontstaan.</p>	<p>Dit is aangepast op pagina 15, voetnoot 11. Echter, dit neemt niet weg dat de gemeente vanuit haar eigen regierol SMART-doelstellingen hierover kan formuleren, en daarmee een goed beeld kan krijgen over de voortgang en resultaten ervan.</p>
<p><u>Pagina 32, 3.1 tweede alinea:</u> Als toelichting/reactie op de bewering, dat de monitoring van indicatoren van duurzaamheidsonderdelen niet eenduidig plaatsvindt in de organisatie: de duurzaamheid van de gemeente Steenbergen wordt niet binnen de organisatie gemeten, maar gebeurt binnen de landelijke GDI. Zo heeft de raad het gewild en staat het in het Uitvoeringsprogramma.</p>	<p>Wij begrijpen uw toelichting/reactie. Met ons betoog beogen we de organisatie te voorzien van suggesties om het werken aan monitoring van duurzaamheidsinitiatieven te verbeteren en te versterken. De strekking van ons betoog is dan ook om de GDI in de organisatie centraal te stellen, maar vooral ook daarna op subonderdelen te verankeren. Hiermee ontstaat meer inzicht in de verhouding tussen bereikte resultaten en de daarmee gepaard gaande kosten van inzet van mensen en middelen.</p>
<p><u>Pagina 39, De organisatie:</u> “Hoewel het gemeentebestuur de doelstelling heeft bij de top 100 gemeenten te komen, is bij de organisatie niet bekend of deze doelstelling is behaald.” Deze doelstelling is in het uitvoeringsprogramma bijgesteld naar het ‘behalen van een score 5,0 eind 2018’. Deze bijstelling is expliciet vermeld in het raadsvoorstel met betrekking tot het Uitvoeringsprogramma, echter niet als apart beslispunt.</p>	<p>Uw aanvulling is toegevoegd op pagina 24.</p>
<p><u>Tot slot</u> Graag geven wij de volgende tips/suggesties/aandachtspunten mee aan de RKC:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beschrijf (ook voor de blik op de toekomst) de huidige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid – nationaal, regionaal en lokaal; • Geef in het rapport meer achtergrond over de periode waarin het Uitvoeringsprogramma 2016-2018 is opgesteld en uitgevoerd. Zo bestond ten tijde van het opstellen van het uitvoeringsprogramma het Klimaatakkoord nog niet; • Probeer in het rapport de dynamiek van het beleids-terrein duurzaamheid nadrukkelijker naar voren te brengen. De ontwikkelingen op dit beleidsterrein gaan ontzettend hard. • Geef inzicht in de beperkte beschikbare capaciteit (aantal fte (beleids)medewerker duurzaamheid) en de capaciteit die beschikbaar was voor de coördinatie van het uitvoeringsprogramma. Was er voldoende capaciteit beschikbaar? Hoe was dit in andere gemeenten (in de regio of van vergelijkbare omvang) gesteld? • Om de leesbaarheid van het rapport te vergroten, kan nog eens kritisch worden gekeken naar de plaats van figuren en tabellen in het rapport. Wat kan eventueel naar de bijlage worden verplaatst? Let daarnaast op het taalgebruik, zodat het rapport voor eenieder goed te volgen is. 	<p>De RKC heeft kennisgenomen van uw tips/suggesties/aandachtspunten. Enkele opmerkingen hierover:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ De doelstelling van het onderzoek (zie pagina 4) en de daarvan afgeleide onderzoeksvragen bepalen de focus waarop de RKC zich richt bij haar onderzoeken. ➤ Een aantal lay-out wijzigingen zijn aangebracht in het rapport.

Bijlage 6. Bestuurlijke reactie

oms kenmerk : UM2007225
zaaknummer :
uw kenmerk : BA/2020,05
uw brief van : 20 november 2020
afdeling : BCO
contactpersoon : C. Nuijten
telefoonnr. : 140167
bijlagen : Geen

Rekenkamercommissie
Postbus 6
4650 AA STEENBERGEN NB

onderwerp : Bestuurlijke reactie onderzoeksrapport
'Duurzaamheid in de gemeente Steenbergen'

Steenbergen, 8 december 2020

Geachte leden van de Rekenkamercommissie,

Op 20 november 2020 ontvingen wij het concept onderzoeksrapport Duurzaamheid in de gemeente Steenbergen met het verzoek om een bestuurlijke reactie op de bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Via deze brief maken wij graag gebruik van de mogelijkheid om een reactie te geven.

Allereerst willen wij u hartelijk danken voor het vele werk dat in het kader van dit onderzoek is verricht. Wij hebben met belangstelling kennisgenomen van uw onderzoeksrapport naar het duurzaamheidsbeleid van onze gemeente.

Algemeen

Duurzaamheid is een zeer actueel thema. De afgelopen jaren is er hiervoor op verschillende niveaus (wereldwijd, landelijk en ook lokaal) steeds meer aandacht gekomen. De ontwikkelingen op dit terrein gaan ontzettend hard: duurzaamheid kent veel dynamiek.

Traditioneel hanteren gemeenten de beleidscyclus bij de voorbereiding, de uitvoering en de evaluatie van beleid. Wij merken echter in de recente praktijk dat deze traditionele aanpak niet langer goed past bij de dynamiek rond het thema duurzaamheid en de noodzaak om samen te werken, verbindingen tussen partijen tot stand te brengen, te stimuleren en faciliteren en snel in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Conclusie / aanbeveling 1

Uw conclusie dat uit de literatuur blijkt dat duurzaamheid een zeer breed begrip is, zorgt bij ons voor veel herkenbaarheid. Ook de GDI-index, die als basis is gebruikt voor het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2016-2018, is namelijk breed van opzet. De GDI-index omvat bijvoorbeeld ook sociale thema's.

Postadres: Postbus 6, 4650 AA Steenbergen
Bezoekadres: Buiten de Veste 1, 4652 GA Steenbergen

Steenbergen, de waterrijke gemeente op de Brabantse Wal

Wonen aan de gemeente? Bel ons via 140167, stuur een e-mail via info@rekencommissie.steenbergen.nl of kijk op www.gemeente-steenbergen.nl

Het is naar onze mening van belang om de komende jaren focus aan te brengen binnen het thema duurzaamheid, ook gezien de beschikbare ambtelijke capaciteit, zodat er gerichter stappen gemaakt kunnen worden.

Wij kunnen ons vinden in uw aanbeveling. Momenteel werken wij aan een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaamheid met een bijbehorend beleidskader waarbij de focus ligt op de onderwerpen energietransitie, klimaatadaptatie, groen en biodiversiteit en circulaire economie. Eerder dit jaar hebben wij contact gehad met de gemeente Roosendaal. Deze gemeente heeft een online duurzaamheidsmonitor die door iedereen op ieder willekeurig moment kan worden ingezien. Wij onderzoeken graag in samenspraak met de gemeenteraad de mogelijkheden om een dergelijke monitor ook voor onze gemeente in te stellen.

Conclusie / aanbeveling 2

Het opstellen van SMART geformuleerde doelstellingen met bijbehorende kritieke prestatie-indicatoren heeft onze aandacht. Hierbij willen wij overigens wel opmerkingen dat dit niet in alle gevallen mogelijk is. Daarnaast zijn wij voor monitoring vaak afhankelijk van landelijke databases, die niet altijd actueel zijn aangezien de meest recente cijfers vaak dateren van zo'n twee tot drie jaar geleden.

Conclusie / aanbeveling 3

Dit is een zeer belangrijke aanbeveling, die wij dan ook van harte ondersteunen. Ook wijzelf hebben de afgelopen periode ondervonden dat bijvoorbeeld de gemeentelijke stimuleringslening, het Regionaal Energieloket en de energieambassadeurs niet altijd bekend zijn bij onze inwoners. Het is belangrijk dat wij ervoor zorgen dat dit onder de wordt gebracht.

Wij vertrouwen erop u hiermee een passende bestuurlijke reactie te hebben gegeven en kijken met veel belangstelling uit naar de behandeling in de gemeenteraad.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Steenbergen,

De secretaris,

De burgemeester,

M.J.P. de Jongh, RA

R.P. van den Geil, MSA

Bijlage 7. Nawoord RKC

Wij danken het college voor de constructieve reactie op de conclusies en aanbevelingen van het onderzoeksrapport. Zoals door uw college en door de rekenkamercommissie is opgemerkt, is het een gegeven dat 'Duurzaamheid' een zeer breed begrip is. Ondanks dat gegeven levert het onderzoek een aantal aanknopings- en leerpunten op, die de gemeente Steenbergen verder brengen om haar doelstellingen en ambities op het vlak van Duurzaamheid te realiseren. Wij zijn blij met de positieve terugkoppeling van het college op de conclusies en aanbevelingen.

Wij zien daarom aanleiding om in dit nawoord aan te geven dat wij erop vertrouwen dat het college van burgemeester en wethouders onze conclusies en aanbevelingen opneemt in de jaarrekening(en), zodat de gemeenteraad de voortgang op de verdere uitwerking ervan goed kan volgen.